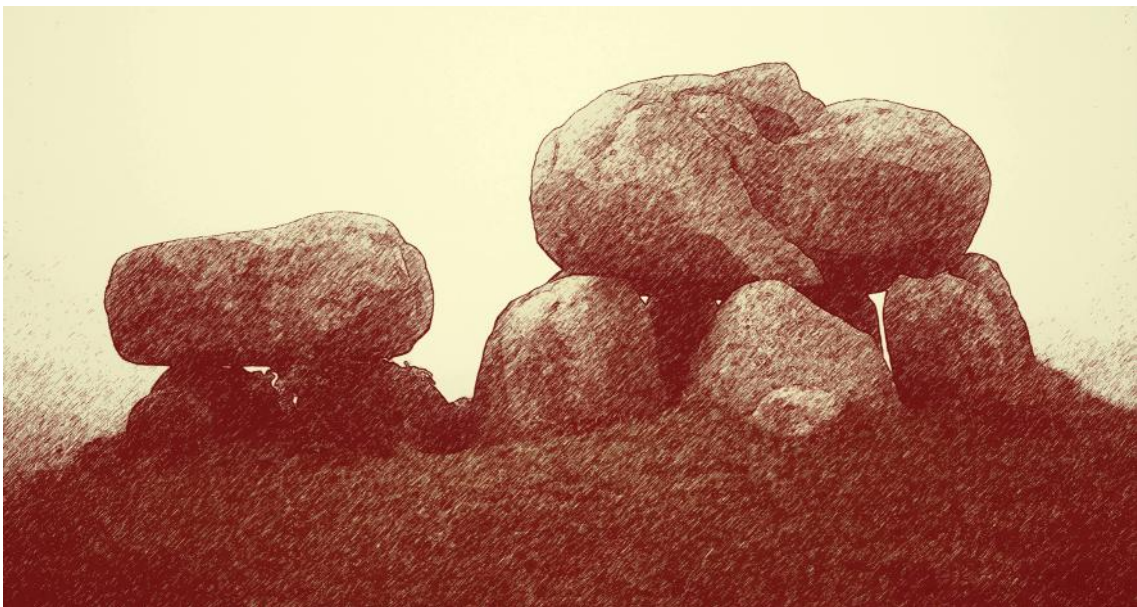

MEGALITGRAVAR I EUROPA

3. FOTOGRAFIER

Lars Bägerfeldt

Förord

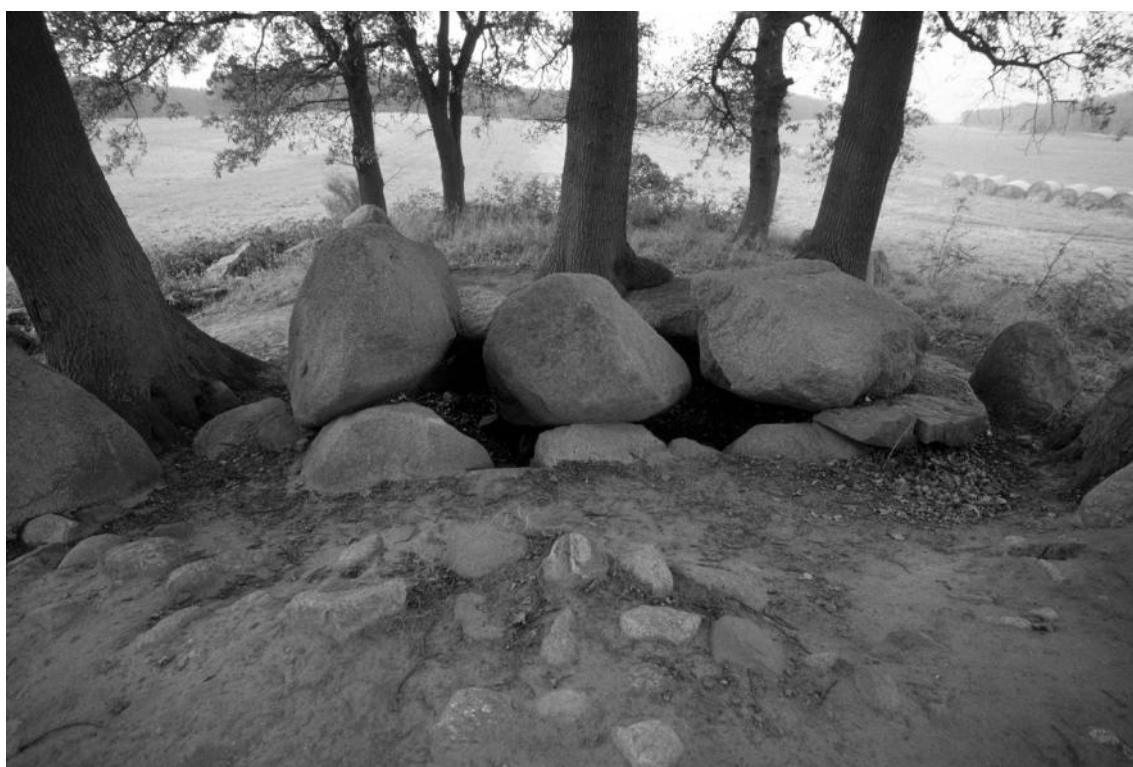
I denna sammanställning återges ett urval bilder från mina resor runt om i Europa, vilka började 1982 och har pågått sedan dess. Valet har ofta baserats på ett försök att illustrera och påvisa vissa egenskaper som kan uppfattas som viktiga när man vill förstå megalitgravarnas konstruktion, utveckling, påverkan mellan olika områden och funktioner. I några få fall, för Kreta och Egypten, har jag fått låna några bilder av ett par vänner.

Falköping 2010-01-01
Lars Bägerfeldt

Innehåll

TYSKLAND	4
NEDERLÄNDERNA	15
DANMARK	18
SVERIGE.....	25
ENGLAND-WALES	52
IRLAND.....	61
SKOTTLAND	71
KANALÖARNA.....	84
FRANKRIKE	87
PORTUGAL.....	112
SPANIEN	121
MALTA	129
GREKLAND	139
EGYPTEN.....	141

TYSKLAND

Stordös (Grossdolmen, två olika), utan takblock respektive med takblock, samt med kort gång vid ena kortsidan av den rektangulära kammaren.

Lanken (506 & 502), Rügen, Pommern, nordöstra Tyskland.

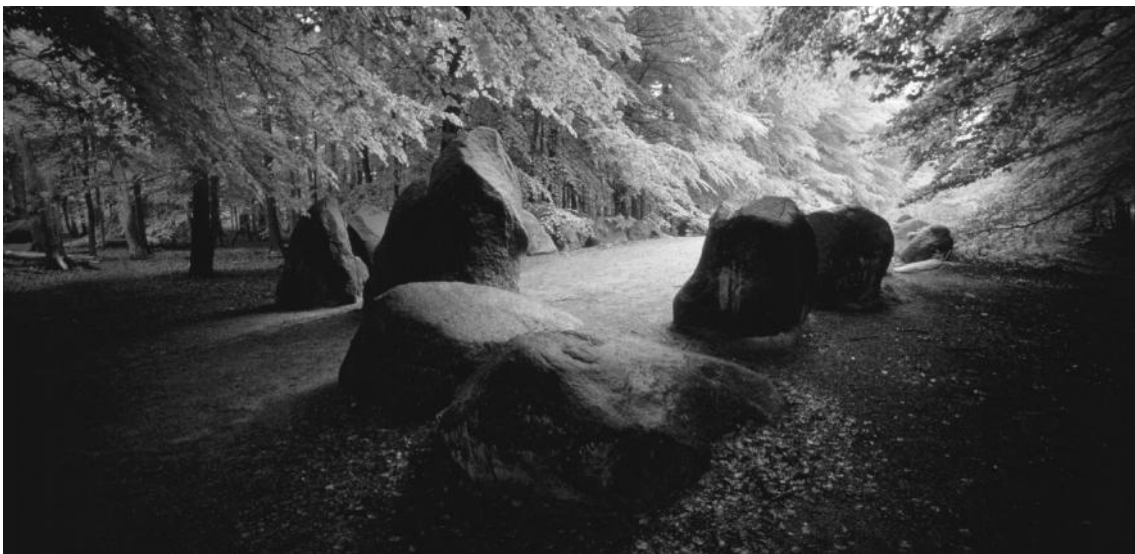

Stordös (Grossdolmen, två olika), med kort gång vid ena kortsidan av den rektangulära kammaren, där den återstående delen av kortsidan intill gången bara består av en tunn häll.
Lanken (503 & 504), Rügen, Pommern, nordöstra Tyskland.

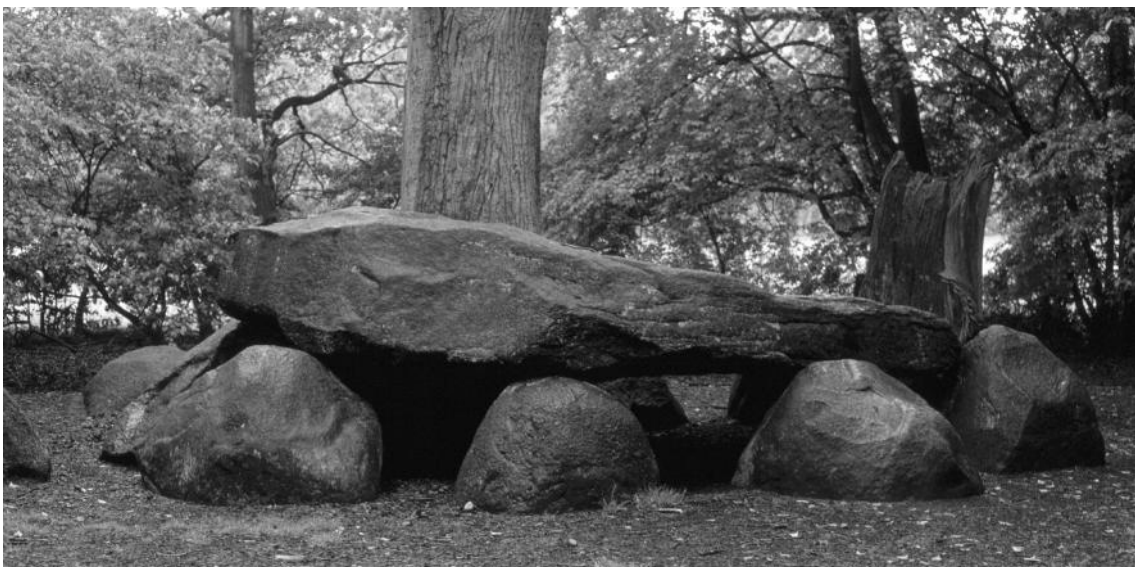

Dös (Dolmen), med lång firsidig kantkedja vars ena sida har en förlängning av långsidorna på den västra sidan som utgörs av varsitt stenblock som är betydligt större än de övriga stenblocken. Personen i bild är c:a 170 cm lång.

Nobbin (466), Rügen, Pommern, nordöstra Tyskland.

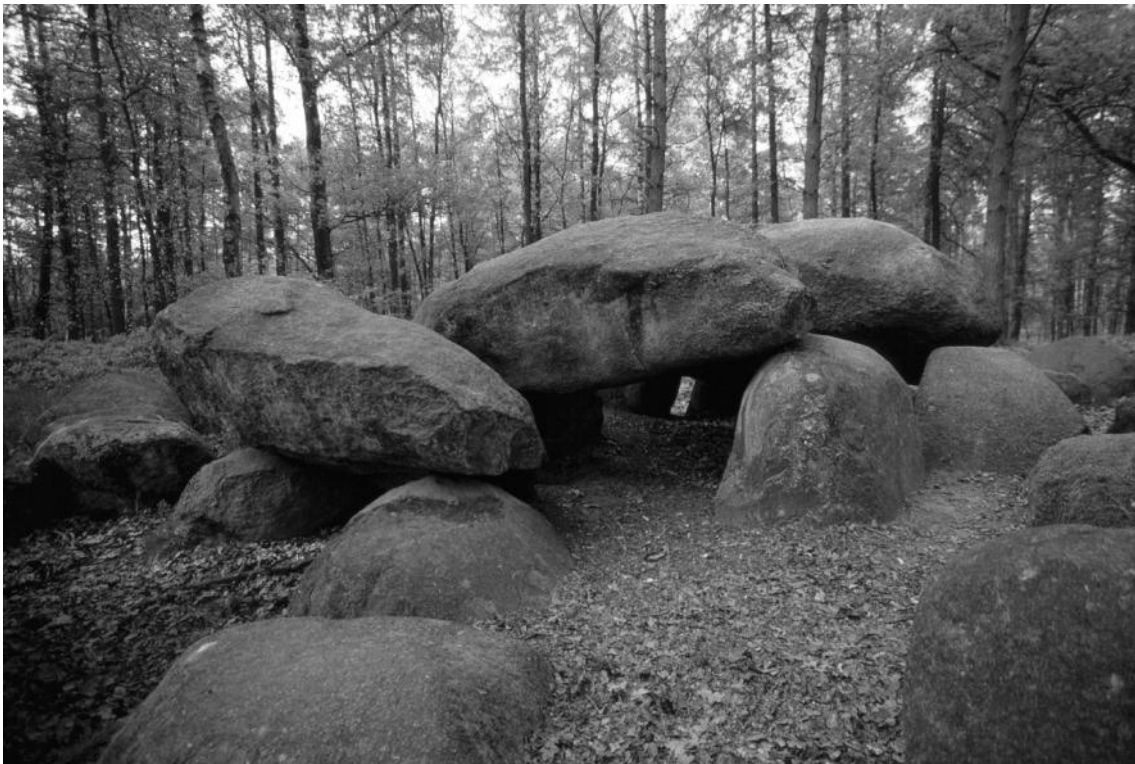
Långdös (Dolmen), med mycket lång kantkedja med förhöjda gavelstenar.
Großenkneten (936), Oldenburg, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

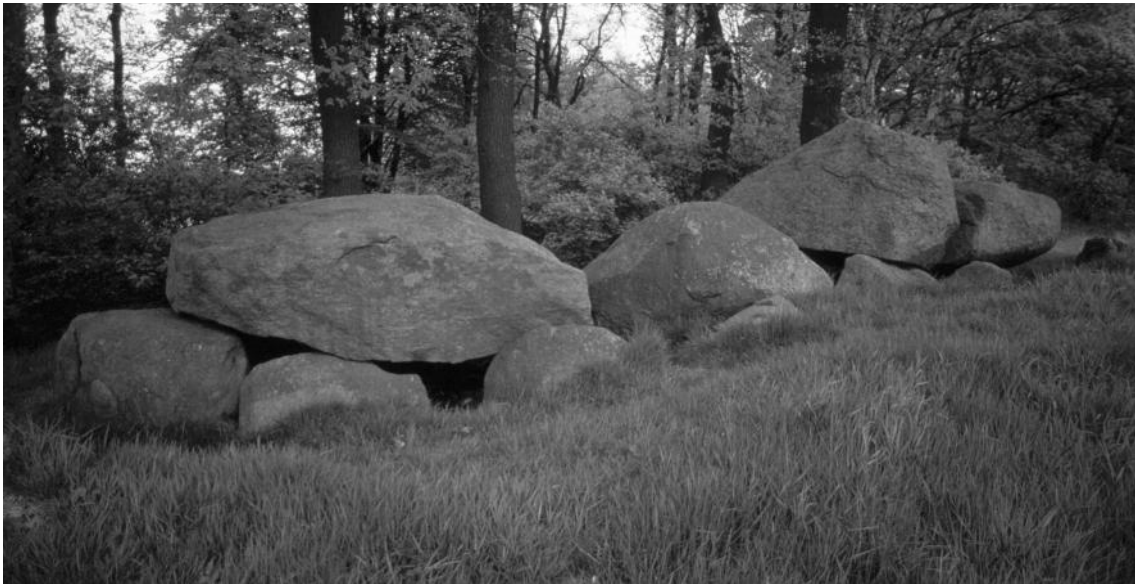
Ganggrab / Hunebed, med stort takblock över halva kammaren.
Visbek (974, nederst), Oldenburg, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

Långdös (Dolmen), med obefintlig hög, men med rektangulär kantkedja och liten kammare.
Bliedersdorf (664-667), Stade, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

Hunebed, vilken har dubbla kantkedjor tätt intill den mycket långa kammaren med kort gång.
Thuine (874), Lingen, Osnabrück, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

Hunebed, med 4 takblock över den långa kammaren som sannolikt har haft en kort gång.
Große Berßen (857), Meppen, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

Hunebed, med 10 kvarvarande takblock till den långa och smala kammaren som har en kort gång och en omgivande kantkedja.
Große Berßen (860), Meppen, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

..

Hunebed, med mycket stora stenblock i en kammare som är närmare 25 meter lång på insidan.
Große Stavern (846), Meppen, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

Ganggrab, med stora stenblock. Personen i kammaren vid ingången är inte fullt normallång men kan nästan stå raklång i kammaren.

Oberdorfmark (808), Fallingbostel, Lüneburg, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

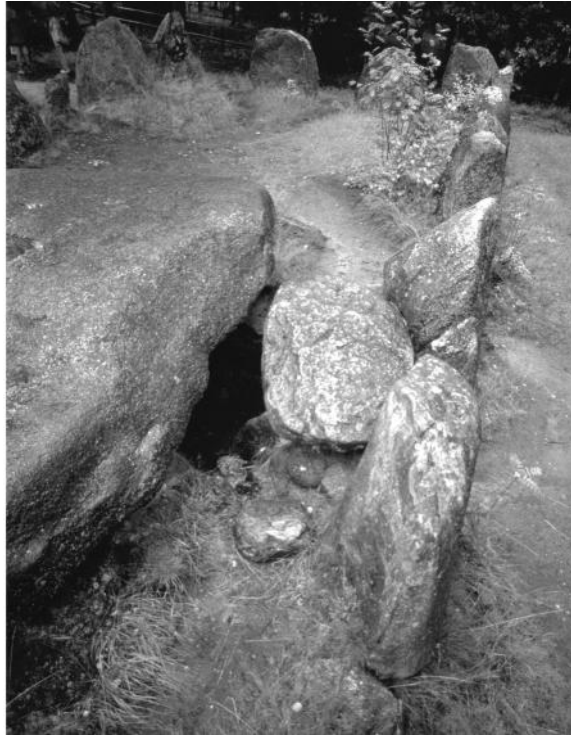
Ganggrab, med avlång kammare och rester efter en lång gång.

Oberdorfmark (809), Fallingbostel, Lüneburg, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

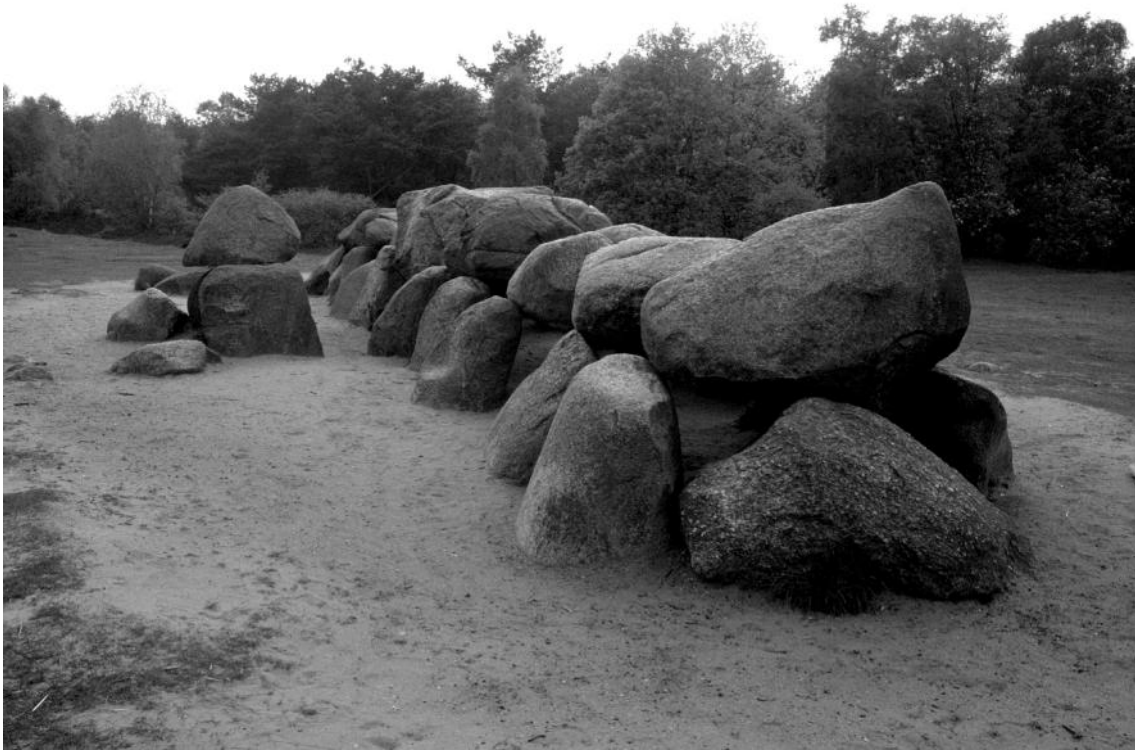
Dolmen, med rektangulär kantkedja och stor fyrkantig kammare (4 x 3 meter) med kort gång som har takblock. Kammarens stora takblock (c:a 5 x 4,5 x 0,5 meter, med en vikt på omkring 25 ton) täcker nästan hela kammaren.

Oberdorfmark (810), Fallingbostel, Lüneburg, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

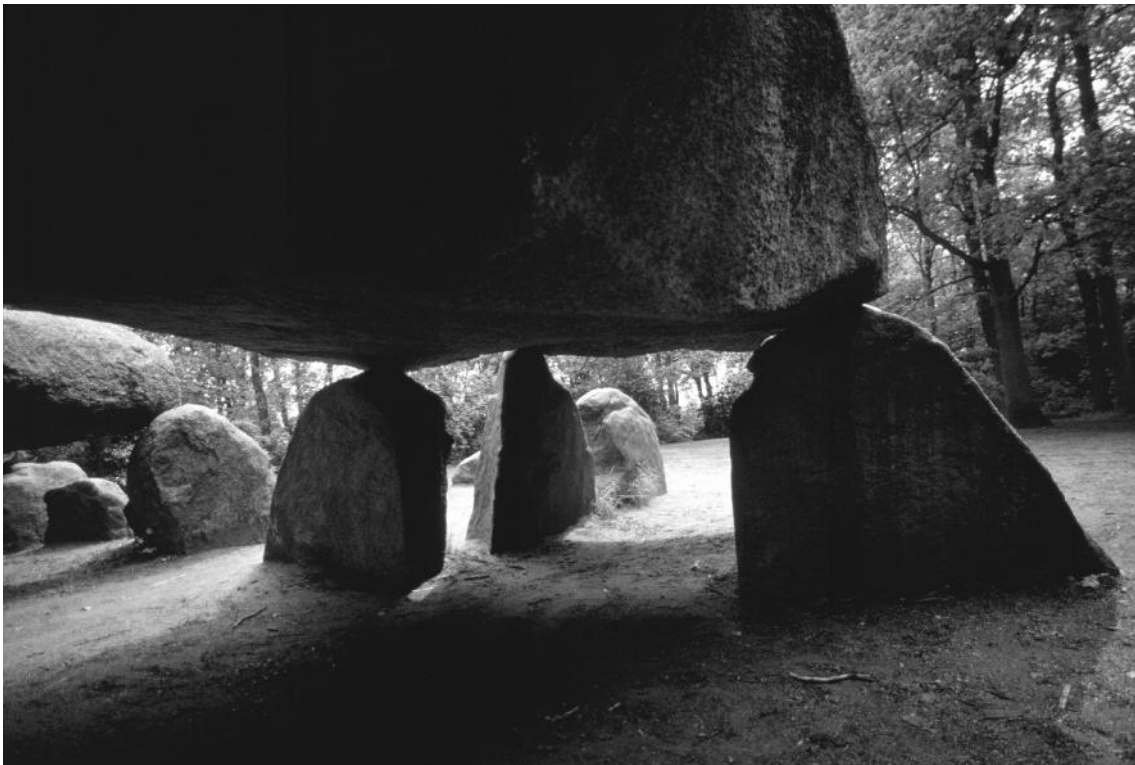

Ganggrab och **Dolmen**, där kammarens väggstenar respektive kantkedjans stenblock är kluvna på ett sådant sätt att den ena sidan är slät medan den andra har sin naturliga form kvar.
Oberdorfmark (809 & 810), Fallingbostel, Lüneburg, Niedersachsen, nordvästra Tyskland.

NEDERLÄNDERNA

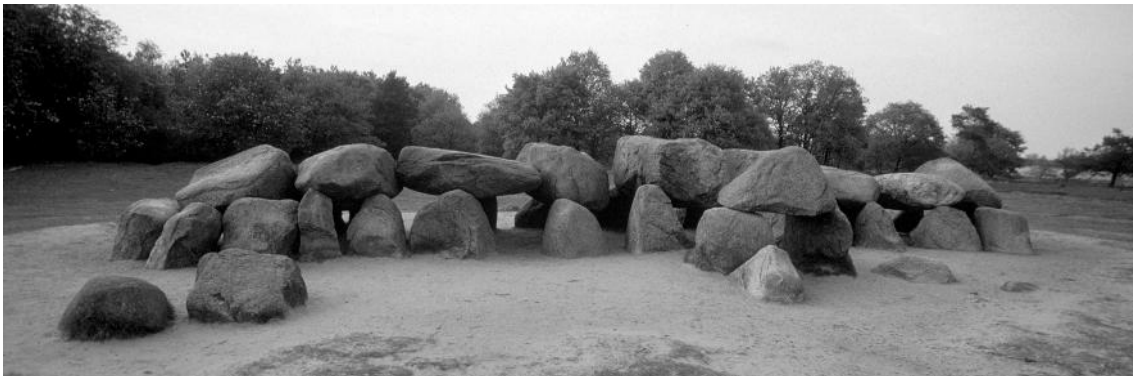
Hunebed, med lång kammare och kort gång som har takblock.
Havelte (D53) samt Borger (D27), Drenthe, Nederländerna.

Hunebed, med lång kammare och kort gång, sett inifrån.
Borger (D27), Drenthe, Nederländerna.

Hunebed, med kantkedja som är betydligt större än kammaren.
Schimmeres (D 43), Drenthe, Nederländerna.

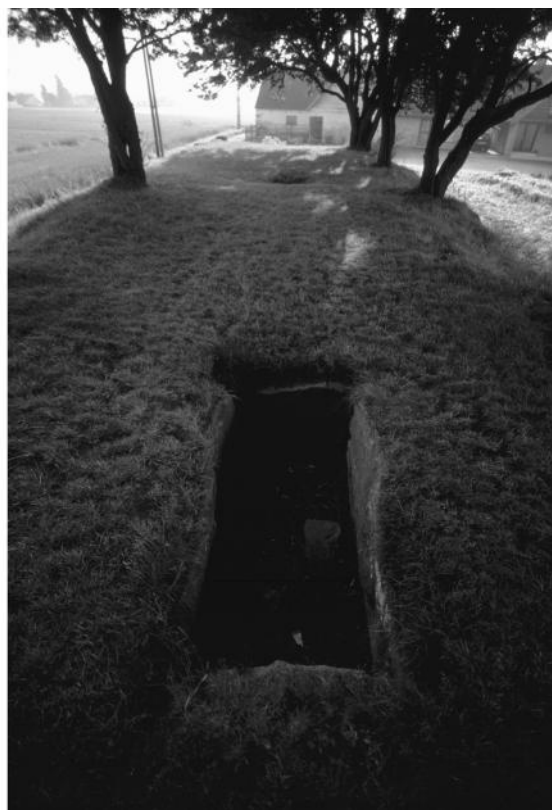

Hunebed, med lång kammare och kort gång som har takblock.
Havelte (D53), Drenthe, Nederländerna.

DANMARK

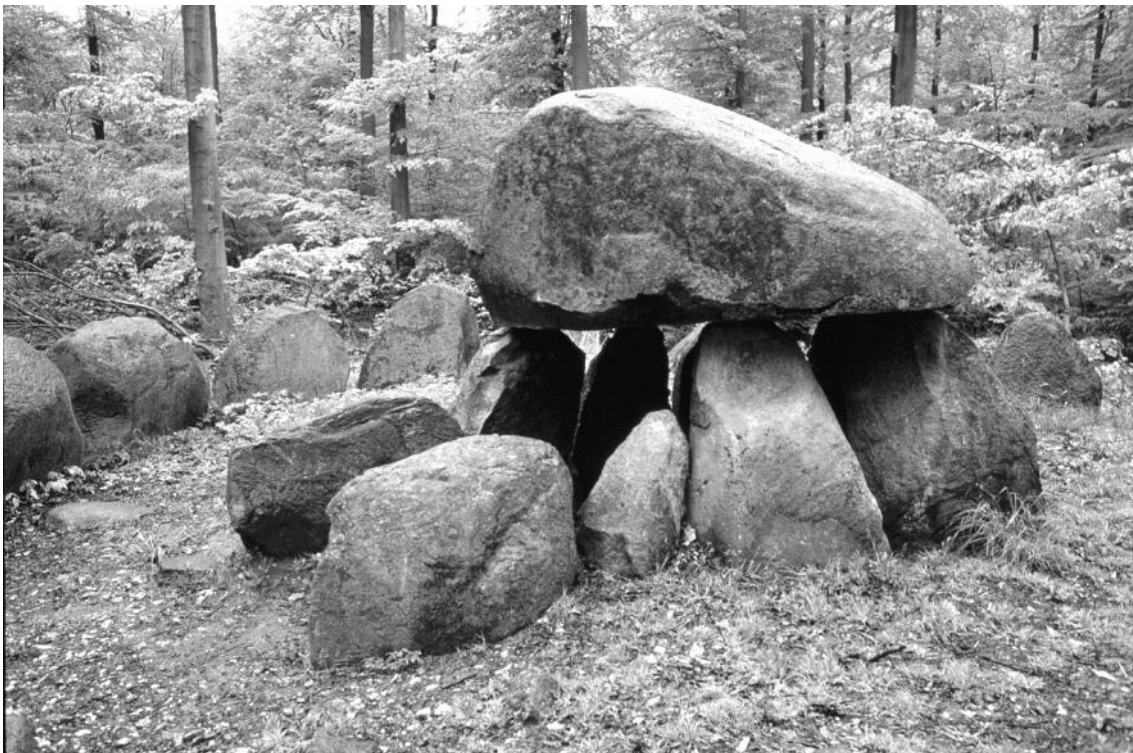
Långdös (Langdysse), av tidig typ, med liten rektangulär kammaren, vilken för ovanligheten skull är spegelvänd och har kammaren i väster och de extra höga gavelstenarna i öster.
Broby Vesterskov, Själland, Danmark.

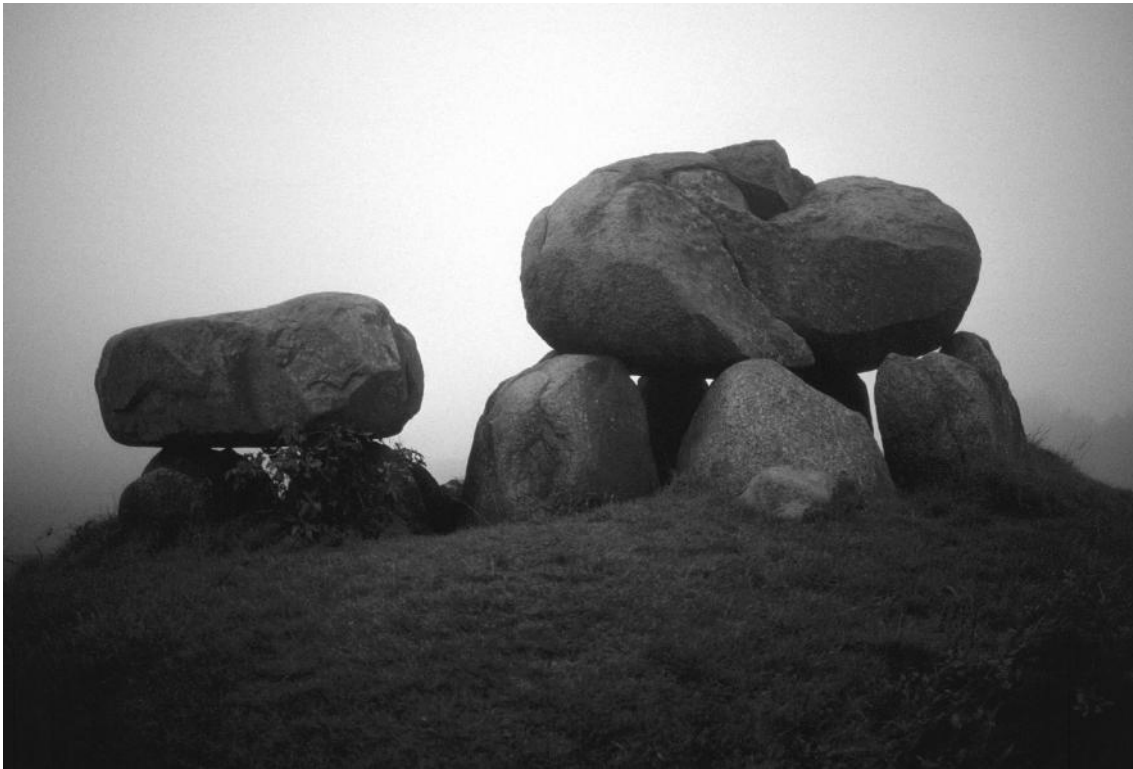
Långdös (Langdysse), av tidig typ, som har 3 rektangulära kamrar varav två långt åt öster och den tredje långt åt väster samt med extra höga gavelstenar vid den västra kortsidan av kantkedjan.
"Grønsalen", Mön, Danmark.

Dös (Dysse) av den utvecklade typen, med kort gång och rund kantkedja.
Broby Vesterskov, Själland, Danmark.

Dös (Dysse) av den utvecklade typen, vilken har kort gång och rund kantkedja, men där takblocket för ovanlighetens skull är högst ovanför ingången.
Frejlev skov på Lolland, Danmark.

Gånggrift (Jættestue, typ 1), brytningskedet mellan dösar och tidiga gånggrifter, med en något större kammare och gång än hos de flesta dösar men mindre än normalt hos gånggrifter.
"Sømarkedyssen", Mön, Danmark.

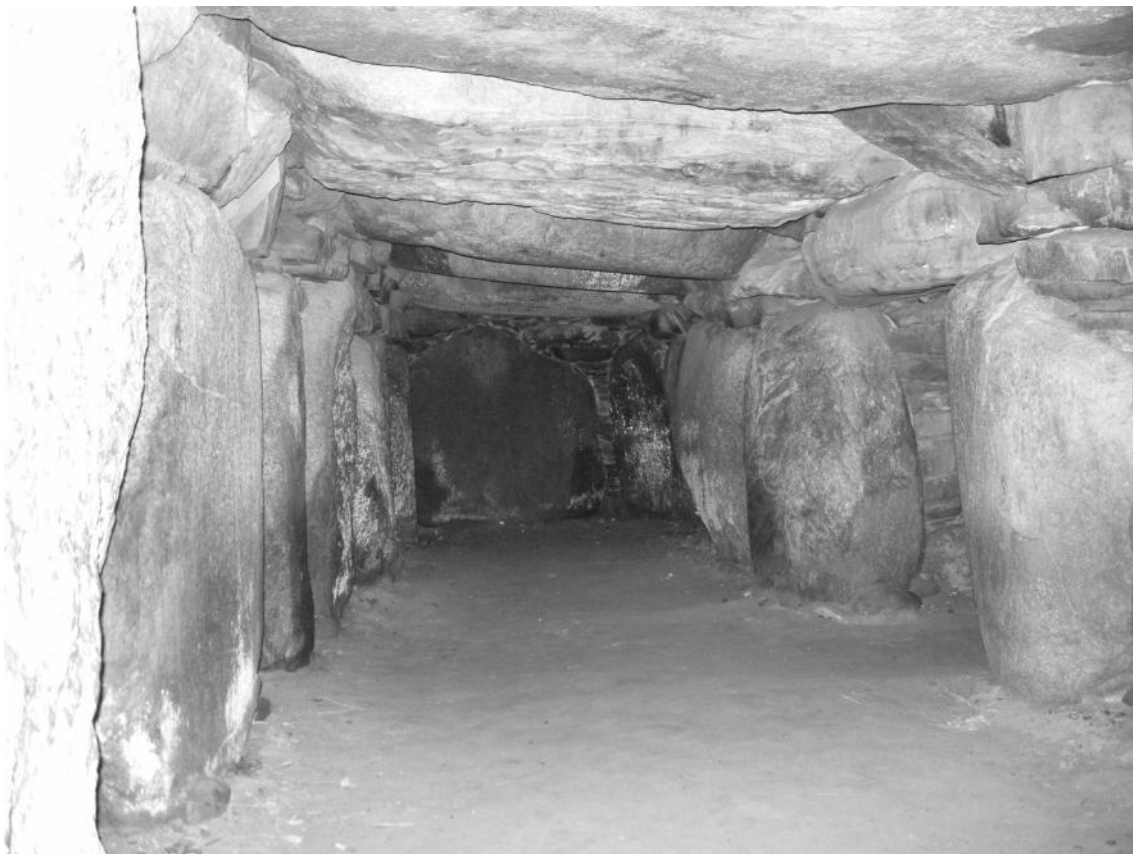
Gånggrift (Jættestue, typ 1).
Lolland, Danmark.

Gånggrift (Jættestue, typ 1), med karmstenar och kallmur i gången.
Sprovedyssen, Møn, Danmark.

Gånggrift (Jættestue, typ 4), med krage och nyckelsten som döljs i en hög som sannolikt till stor del är ursprunglig (typ 4), samt med karmstenar i gången.
"Kong Askers Høj", Møn, Danmark.

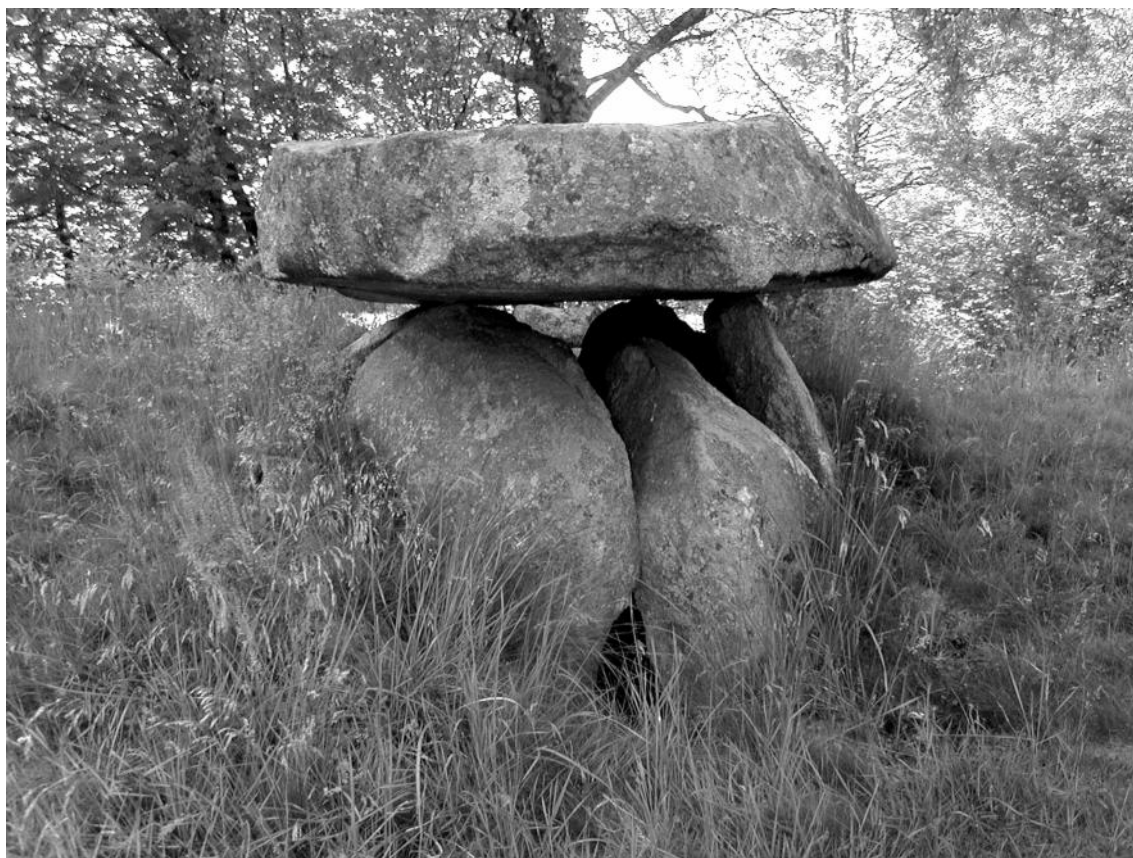

Gånggrift (Jættestue, typ 4), med krage och nyckelsten i en stor omslutande hög.
"Kong Askers Høj", Møn, Danmark.

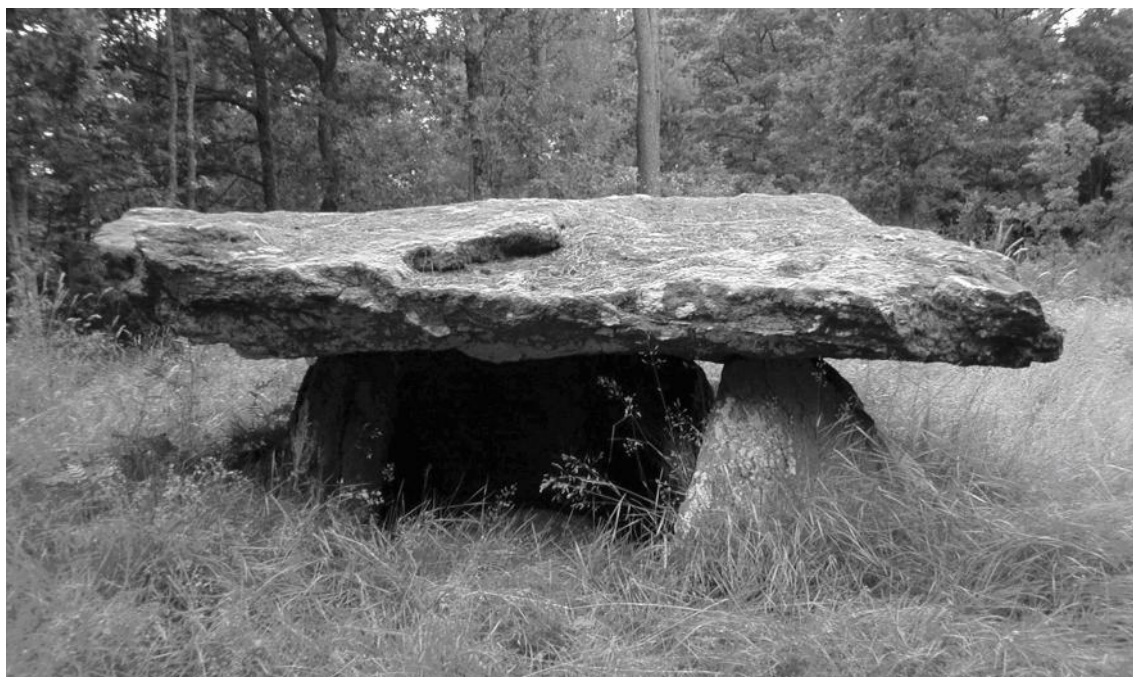

Gånggrift (Jættestue, typ 4), med krage och nyckelsten i en stor hög samt med omfattande kallmur.
Hulbjerg på Langeland, Danmark.

SVERIGE

Dös (typ 3), med polygonal kammare och kort gång samt stort takblock och tresidig kammaröppning.
"Vrångstadsdösen", Bottna, Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 3), med polygonal kammare och kort gång samt överdimensionerat takblock.
Lyse, Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 1), med rektangulär kantkedja och liten rektangulär kammare med kort gång, vilket är en mycket ovanlig kombination.

"Havängsdösen", Ravlunda, sydöstra Skåne, Sverige.

Dös (typ 2), med kvadratisk kammare, kort gång och stort takblock
"Hagadösen", Stala på Orust, Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 2), med kvadratisk kammare och kort gång, samt rund kantkedja. Kammaren har tresidig kammaröppning på andra sidan.
"Brattådösen", Röra på Orust, Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 2), med kvadratisk kammare, samt kort gång och stort takblock. Den är kraftigt restaurerad och möjligen på ett något felaktigt sätt.
Valla på Tjörn, Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 2), med kvadratisk kammare.
Hofterup i nordvästra Skåne (nederst).

Dös (typ 1), med liten rektangulär kammare och rektangulär kantkedja med högre stenblock vid kortsidorna.
Skegrie, sydvästra Skåne, Sverige.

Dös (typ 3), med polygonal eller femsidiga kammare, kort gång, tresidig kammaröppning och portsten.

Kville, mellersta Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 3), med polygonal eller femsidiga kammare, samt kort gång.

Morlanda på Orust, Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 3), med polygonal eller femsidig kammare med rektangulär kantkedja, vars en kortsida är extra hög, och varav en av stenarna precis utanför gångmynningen har en annurlunda utformning och påminner om en människa.
Morlanda på Orust, Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 3), med femsidiga kammare och kort gång.
Lur, norra Bohuslän, Sverige.

Dös (typ 3), med femsidiga kammare och kort gång samt sluttande takblock efter irländsk stil.
"Trollasten", Stora Köpinge, sydöstra Skåne, Sverige.

Gånggrift (typ 1), tvillingar med två närmast identiska kamrar som ligger intill varandra.
(fotomontage)
"Stora Kungsdösen", Östra Torp, sydvästra Skåne, Sverige.

Gånggrift (typ 1), tvillingar där två närmast identiska kamrar ligger intill varandra.
Hammarlöv, sydvästra Skåne, Sverige.

Gånggrift (typ 1), en av de två tvillingarnas kammare.
Hammarlöv, sydvästra Skåne, Sverige.

Gånggrift (typ 2), med relativt stor kammaren och en tvärställd lång gång .
"Rumpelösa kyrka", Veddige, Halland, Sverige.

Gånggrift, men en ovanligt lång väggsten i gången, samt där en väggsten i kammaren numera saknas. Ingången var på andra sidan, men är numera igenstängd.
"Massebergs-gånggriften", Skee, norra Bohuslän, Sverige.

Gånggrift (typ 2), den största gånggriften i Halland vilken dessutom har nyckelsten och gångtapp enligt den stil som är vanlig på Falbygden.
"Tolarps-gånggriften", Snöstorp, södra Halland.

Gånggrift (typ 2).
Fjälkinge, nordöstra Skåne.

Gånggrift (typ 2).
Hyby, södra Skåne, Sverige.

Gånggrift (typ 2).
"Erkes dös", Lilla Isie, södra Skåne, Sverige.

Gånggrift (typ 2), med välhuggna stenblock, men bara en enda väggsten kvar i gången.
Lyse, mellersta Bohuslän.

Gånggrift (typ 2), som saknar en väggsten i kammaren, vilken inte var den forna ingången som ligger på andra sidan där också rester av en lång gång finns kvar.
Tegneby på Orust, Bohuslän (nederst).

Gånggrift (typ 3), med nyckelsten och gångmarkeringssten, i ett flackt omgivande röse.
"Girommen" på Ekornavallen, Hornborga på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3), i en hög som sannolikt är sekundär.
Karleby på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3). Sveriges längsta gånggriftskammare, som också har den längsta enskilda väggstenen. Den ligger i ett flackt omgivande röse.
"Ragnvalds grav", Karleby på Falbygden, Sverige.

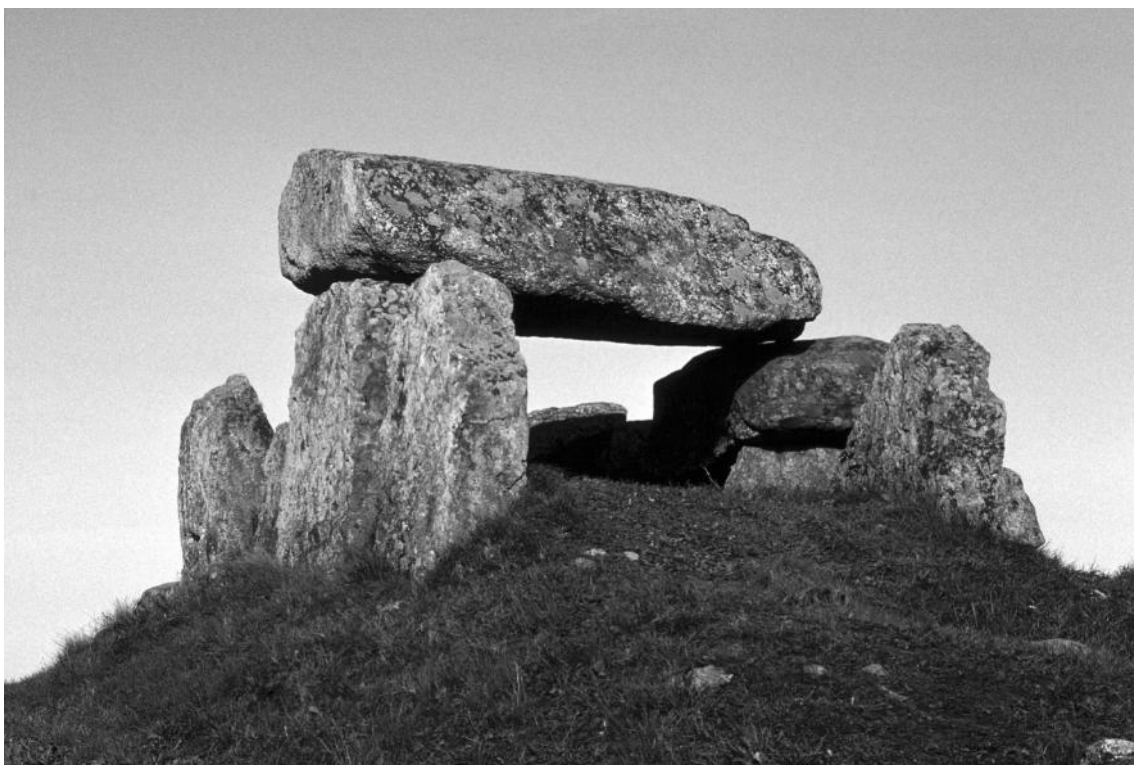
Gånggrift (typ 3), där även takblocken är av kalksten som numera är söndervittrade.
Falköpings stad på Falbygden, Sverige.

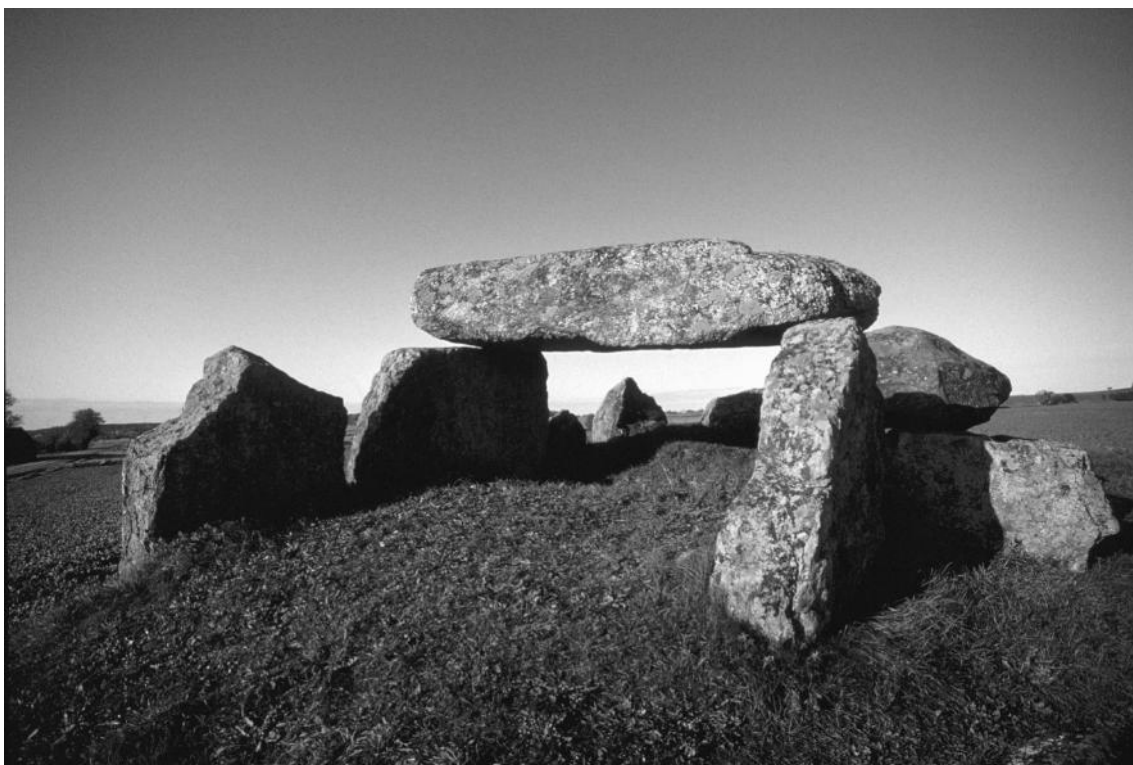
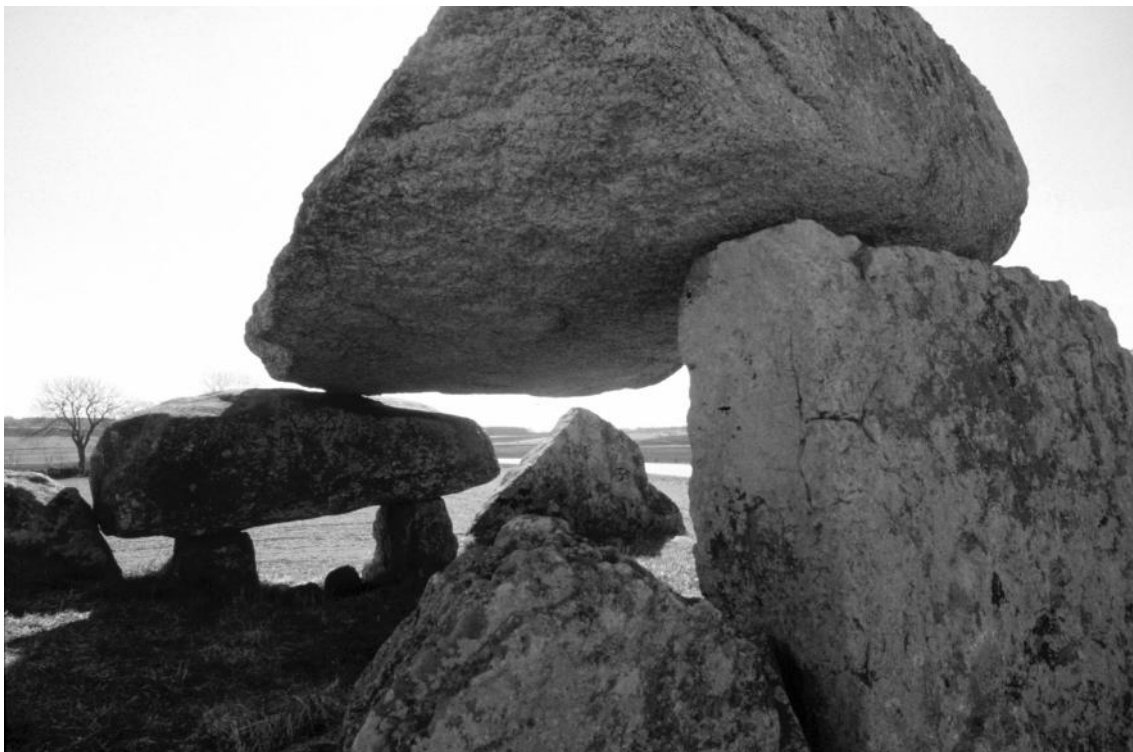
Gånggrift (typ 3), där de yttersta gångstenarna är återuppställda vid en restaurering.
"Kyrkerör", Falköpings stad på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3).
Kinneved på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3), med gångtapp, nyckelsten och gångmarkeringssten, men där bara ett enda takblock ligger kvar på sin plats. Likaså saknas flera väggstenar i kammaren på den södra sidan samt det mesta av gången. Takblocket väger runt 13 ton. Personen i bild är c:a 165 cm lång.
Luttra på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3), med gångtapp, nyckelsten och gångmarkeringssten, men där bara ett enda takblock ligger kvar på sin plats. Likaså saknas flera väggstenar i kammaren på den södra sidan samt det mesta av gången. Takblocket väger runt 13 ton.
Luttra på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3), med ett enskilt takblock som väger runt 25 ton, samt med gångtapp, nyckelsten och gångmarkeringssten. Personen i bild är c:a 165 cm lång.
"Kung Björns grav" även kallad "Gläshall", vid Danska vägen i Falköping på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3), tvillingar som ligger intill varandra, vars ena takblock väger runt 15 ton.
Vårkumla på Falbygden, Sverige.

Gånggrift (typ 3), med gångtapp som skjuter långt in i kammaren.
Brunnhem på Falbygden, Sverige.

Gånggriftsgeometri, fem stycken på ett flygfoto. Den nedre bilden visar hur de ligger exakt utplacerade i enighet med den pythagoreiska triangeln. Sett från väster.
Karleby på Falbygden, Sverige.

Gånggrifter, vilka ligger utplacerade i enighet med den pythagoreiska triangeln, varav en av de beröra ligger utanför bild. Sett från söder.
Karleby på Falbygden, Sverige.

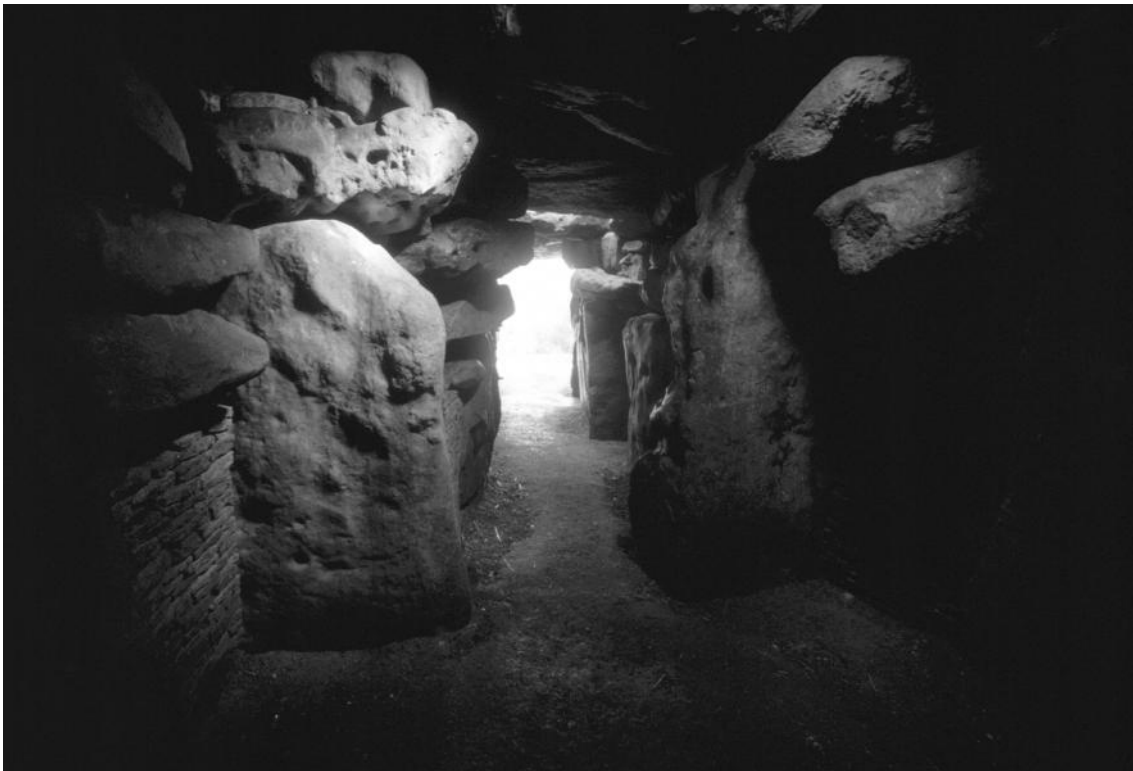

Gånggrifter, vilka ligger utplacerade i enighet med den pythagoreiska triangeln, varav en av de beröra ligger utanför bild. Sett från norr.
Karleby på Falbygden, Sverige

ENGLAND-WALES

Megalithic Long Barrow, där en liten kammare med intilliggande bikammare, har en gångöppning vid den breda kortsidans extra höga stenblock som ingår i kantkedjan.
"Wayland's Smithy", Oxfordshire, England.

Megalithic Long Barrow, med väggar av både resta stenblock och kallmurning, där de små sidokamrarna kan ha en större sten mitt på golvet.
"West Kennett Long Barrow", Wiltshire, England..

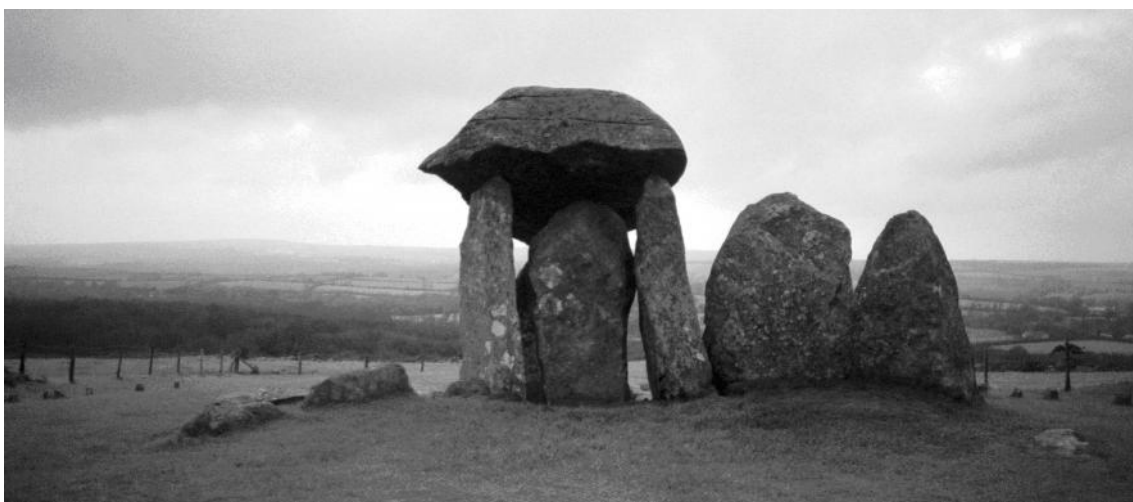
Megalithic Long Barrow, sidokammare med ett brett men lågt stenblock mitt på golvet.
"West Kennett Long Barrow", Wiltshire, England..

Megalithic Long Barrow, med en falsk dörr på den breda kortsidan, medan kamrarna har sina
ingångar placerade på långsidorna.
"Belas Knap", Gloucestershire, England.

Tripartite Chamber, med falsk dörr på den breda kortsidan av kantkedjan samt en tredelad kammare med ingång från långsidan.
"Capel Garmon", Gwynedd, Wales.

Portal Tomb, där högen är extremt svagt markerad, med höga stenblock på den breda kortsidan av kantkedjan, samt en falsk dörr vid kammarens kortsida, medan takblocket vilar på tre stenarna som markerar kammarens placering. "*Pentre Ifan*", *Pembrokeshire, Wales*.

Portal Tomb, med kraftigt sluttande takblock och en infälld falsk dörr (som har en liten öppning) mellan två gavlar. Personen i bild är c:a 170 cm lång. Originellt nog har takblocket ett hål vid ena hörnet.

"Trethevy Quoit", Cornwall, England.

Portal Tomb, med kraftigt sluttande takblock.
"Trethevy Quoit", Cornwall, England.

Tripod Tomb, med plant tak men extremt glest mellan de tre väggstenarna.
"Lanyon Quoit", Cornwall, England.

Dolmen, som har stora likheter med dösar i södra Skandinavien.
"Chûn Quoit", Cornwall, England.

Megalithic Tomb, kraftigt förstörd och av oviss typ.
"St Lythans", South Glamorgan, Wales

Passage Tomb, med fristående högest sten inne i den lilla kammaren vilken inte når upp till taket, samt med en i sen tid felaktigt påbyggd hög som inte är ursprunglig. För hundra år sedan syntes tak och drygt halva kammarväggen sett utifrån.
"Bryn Celli Ddu", Ynys Môn (Isle of Anglesey), Gwynedd, Wales.

IRLAND

Court Tomb, med ytterligare en kammare bakom den som är ansluten till den öppna ovalen som är omgiven av ett relativt lågt röse.
Creevykeel, Sligo, Irland.

Court Tomb, med ytterligare en kammare bakom den som är ansluten till den öppna ovalen som är omgiven av ett relativt lågt röse.
Creevykeel, Sligo, Irland.

Court Tomb, med två kammare intill varandra och mitt emot öppningen till den stora ovala platsen som är omgiven av ett relativt lågt röse, samt med små bikammare på varsin sida om denna öppning.
"Cloghanmore Court Tomb", Malin More, Donegal, Irland.

Portal Tomb, med sluttande tak och falsk dörr som är svagt infälld i kammaren.
"Tinnacarra Dolmen", Drumanone, Roscommon, Irland.

Portal Tomb, med sluttande tak och falsk dörr, vars takblock väger närmare 100 ton. Personen på bilderna är c:a 180 cm lång.
"Browne's Hill", Carlow, Irland.

Portal Tomb, Irland. En rad med sex Portal Tombs ligger längs en sträcka på 90 meter, varav de största är placerade i vardera ände,
"Malin More Portal Tombs", Donegal, Irland.

Portal Tomb. Det starkt eroderade landskapet runt om blottar forntida hjulspår av samma slag som förekommer på Malta, uppkomna genom tunga transporter som tryckt sönder den spröda kalkstenen som sedan hårdnat i solljuset när jordtäcket försvunnit.
"Poulnabrone Portal Tomb", Clare, Irland.

Portal Tomb.
"Poulnabrone Portal Tomb", Clare, Ireland.

Passage Tomb, med ovanligt stor mittkammare samt tre små sidokamrar med ristningar på utvalda stenblock.
"Fourknocks", Meath, Irland.

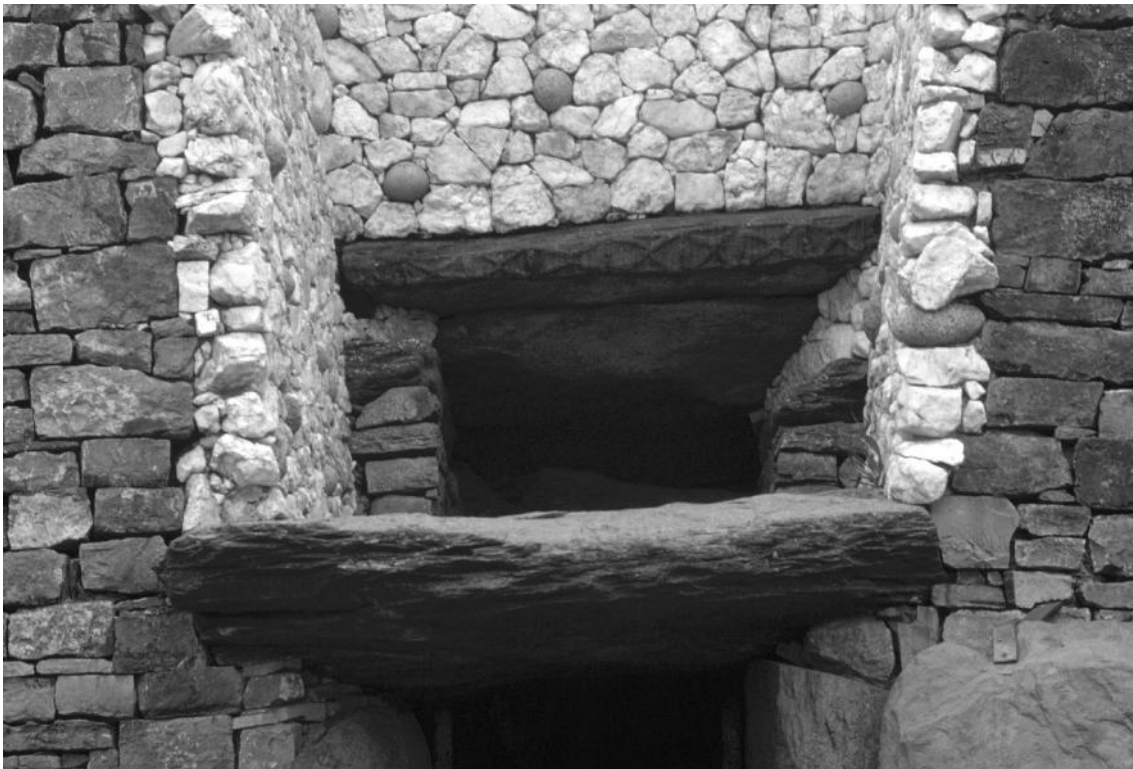
Passage Tomb, vars enorma jordhög med ett yttertäcke av mindre vita stenblock inte alls tillhör den ursprungliga tidsperioden utan byggdes upp först under järnåldern. Det som är ursprungligt är kammare, gång och de två omgivande kantkedjorna av resta stenar, samt en bråkdelen av den omgivande högen och då endast i form av ett röse allra närmast kammaren och gången. Den inre kantkedjan har markfasta stenblock stående tätt sida-vid-sida och den yttre har stenblock som står mycket glest placerade.

"Newgrange", Meath, Irland.

Passage Tomb, den inre kantkedjans markfasta stenblock står tätt sida-vid-sida och en del av dem har ristningar.

"Newgrange", Meath, Irland.

Passage Tomb, den långa gången in till kammaren har för det yttre partiet en parallell gång som löper ovanför den ordinarie gången, vilken släpper in solljus ända in till kammaren vid vintersolståndet.
"Newgrange", Meath, Irland.

Passage Tomb, i en rund kantkedja, vilken har stora likheter med dösar i södra Skandinavien.
Carrowmore, Sligo, Irland.

Passage Tomb, som har stora likheter med dösar och tidiga gånggrifter i södra Skandinavien.
Carrowmore, Sligo, Irland.

SKOTTLAND

Clyde Tomb., med extra höga stenar vid den breda kortsidan hos kantkedjan, samt falsk dörr till kammaren.

"Cairnholy", Dumfries and Galloway, Skottland.

Chambered Cairn, med två kamrar vars ingång är på långsidan i ett behornat röse.
"Grey Cairns of Camster", Highlands, Skottland.

Chambered Cairn, med två kamrar vars ingång är på långsidan i ett behornat röse. Kallmurad kupol i den västra kammaren.
"Grey Cairns of Camster", Highlands, Skottland.

Chambered Cairn, med två kamrar vars ingång är på långsidan i ett behornat röse. Den inre delen av den ena kammaren. (nedre bilden: fotomontage av två bilder)
"Grey Cairns of Camster", Highlands, Skottland.

Chambered Cairn eller Behornat röse, med två kamrar där båda har ingång från långsidan. Den långa gången till den ena kammaren.
"Grey Cairns of Camster", Highlands, Skottland.

Chambered Cairn, med rundat röse som har trappsteg på utsidan, vars rektangulära kammare har samma indelning som i en Stalled Chamber, men med ingång mitt på långsidan.
"Tomb of the Eagles", Isbister, Orkneyöarna, Skottland.

Bipartite Chamber, med gång.
"Cairn O'Get" / Garrywhin, Ulbster, Highlands, Skottland.

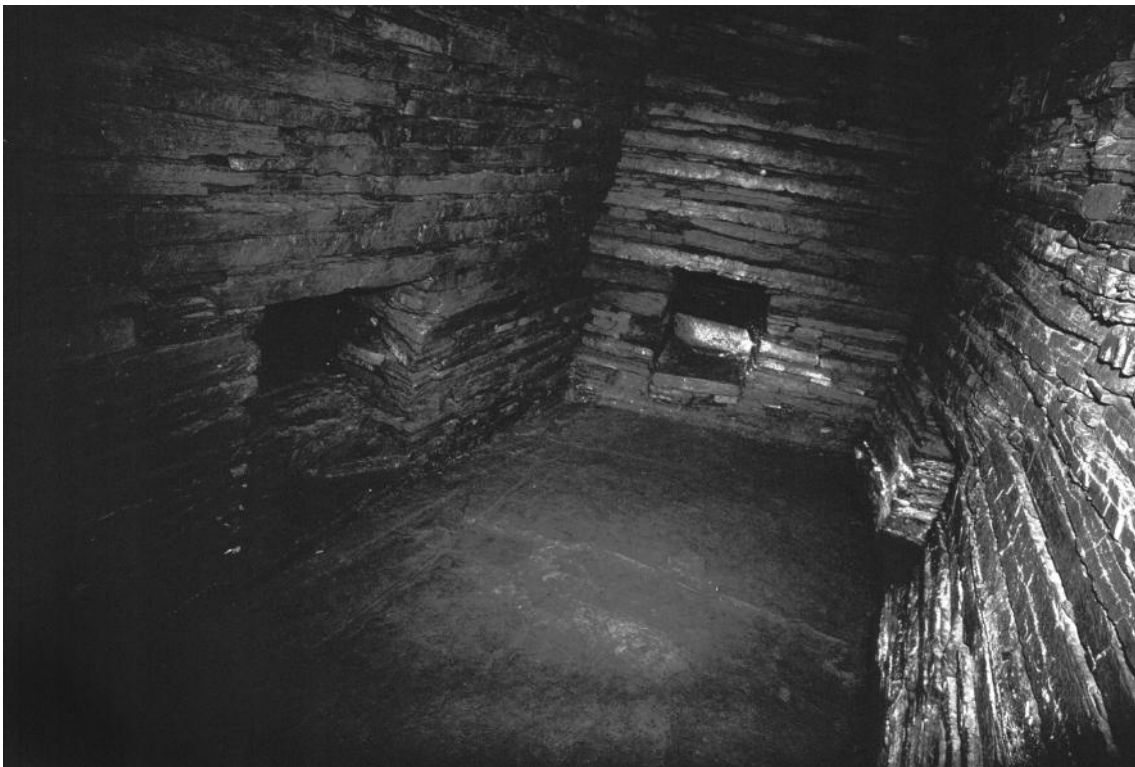
Chambered Cairn, vars rektagulära kammare har samma indelning som i en Stalled Chamber, men med ingång mitt på långsidan, samt med kallmurade väggar utom för den del bikammare och skiljeväggar i huvudkammaren.

Unstan (Onston), Mainland, Orkneyöarna, Skottland.

Chambered Cairn, ett rundat röse med trappsteg på utsidan, där den rektangulära kammaren har sidorum.

Wideford Hill, Mainland, Orkneyöarna, norra Skottland.

Chambered Cairn eller Maes Howe-typen, rektangulär kammare med sidorum och mycket hög takhöjd.

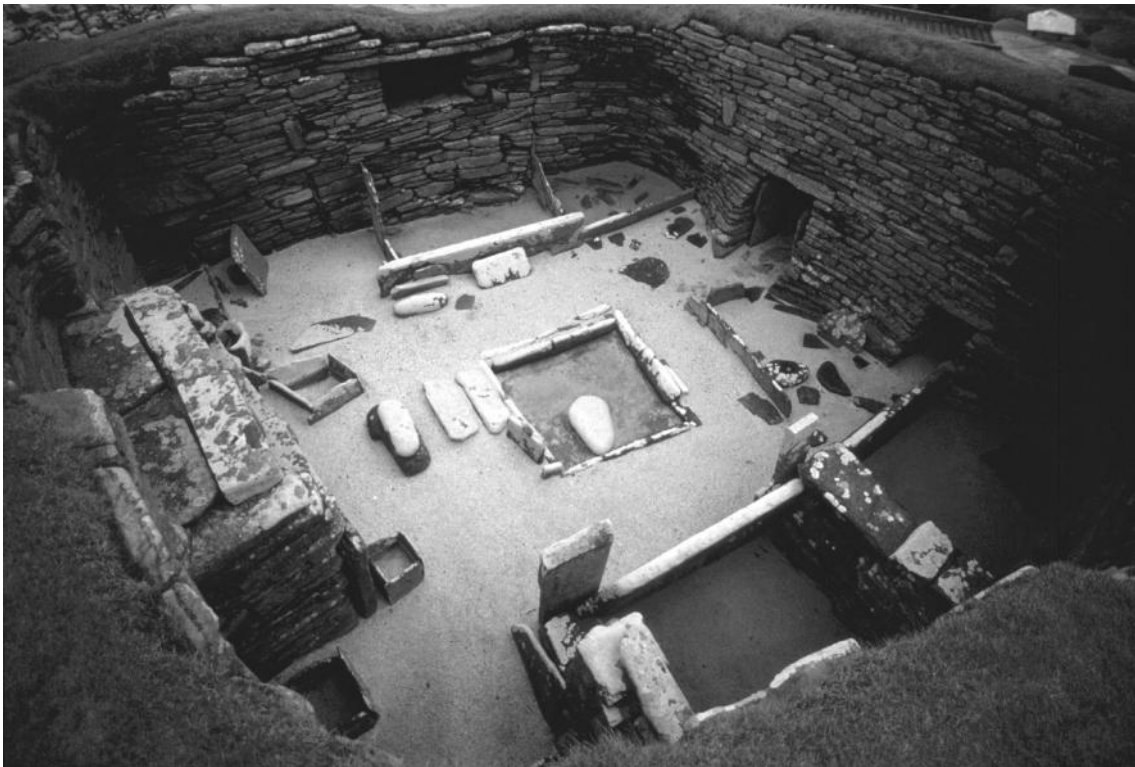
Grimbister, Mainland, Orkneyöarna, norra Skottland.

Clava Tomb, med runda kammare som har krage, samt en yttre stencirkel utanför kantkedjan.
Clava, Inverness, Skottland.

Tripartite Chamber, av ett mycket ovanligt slag, med en extremt liten kammare placerad mitt i en cirkel med resta stenar samt en intillstående extra hög rest sten. Därtill står ett flertal stenar uppställda utanför detta, i en korsform eller som fyra ekrar utanför cirkeln.
"Callanish Standing Stones", Callanish, Yttre Hebriderna, Skottland.

Samtida sidospår till megalitgravarna, med ett 10-tal rum där inredningen har en relativt unik inredning samt med en anordning för dränering under golvet.
Skara Brae, Orkneyöarna, Skottland.

Samtida sidospår till megalitgravarna, med ett 10-tal rum där inredningen har en relativt unik inredning samt med en anordning för dränering under golvet.
Skara Brae, Orkneyöarna, Skottland.

Dekorerad sten, med likartade inristningar som kan förekomma vid megalitgravar.
Westray, Orkneyöarna, Skottland.

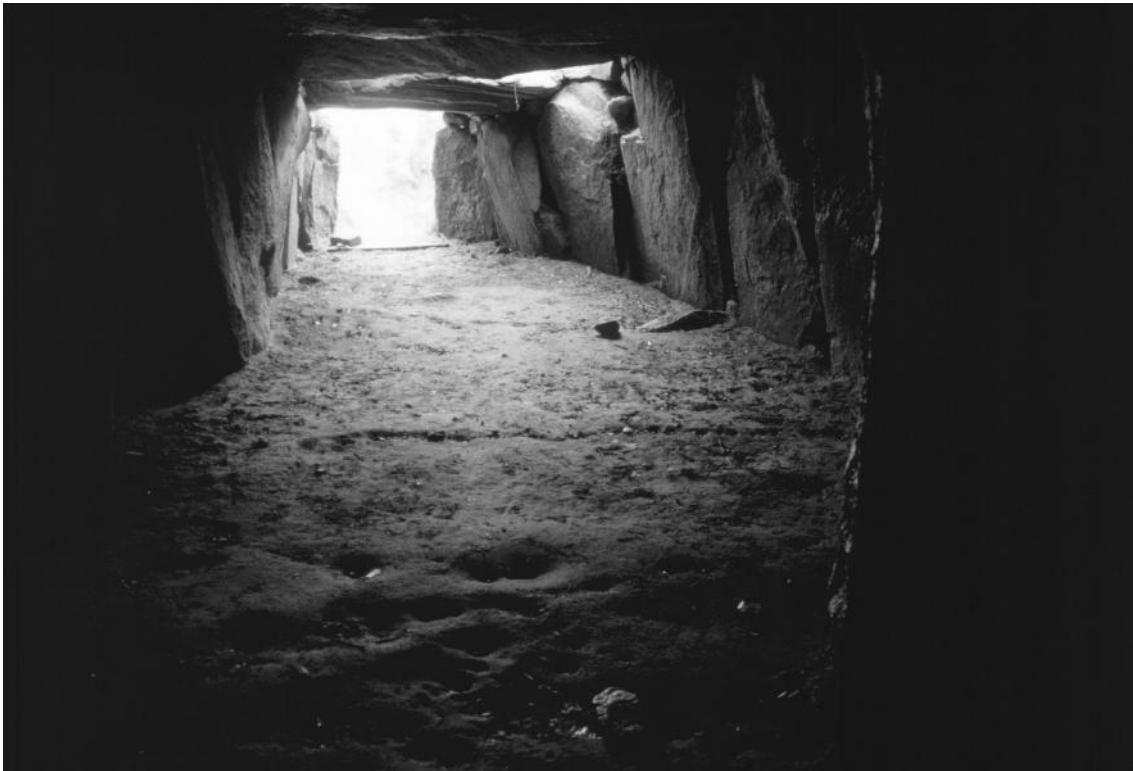
(Un-?) chambered Long Cairn,
"Cnoc Freiceadain", Upper Dounreay, Highlands, Skottland.

KANALÖARNA

Lepenski Vir-typen, mycket tidig typ av megalitgrav, med uppenbara likheter med husen vid Lepenski Vir intill floden Donau.

"Le Fouaillages", Guernsey, Kanalöarna, Storbritannien.

Wedge Tomb, med en mycket rymlig kammare som blir smalare och lägre vid ingången.

"La Verde", Guernsey, Kanalöarna, Storbritannien.

Wedge Tomb, med en mycket rymlig kammare som blir smalare och lägre vid ingången.
"Le Trépied Passage Grave", Guernsey, Kanalöarna, Storbritannien.

Wedge Tomb, med reliefhuggen dekoration i taket strax innaför ingången, vilket avbildar ett ansikte samt kvinnliga bröst och könsmarkering tillsammans med bälte och dolk.
"Le Déhus", Guernsey, Kanalöarna, Storbritannien.

Staty-Menhir, föreställande en kvinna med markering av bröst, axlar och en särskilda markering runt hjässan, men också mellan hjässan och bröstet, samt ett stycke ner på ryggen.
Guernsey, Kanalöarna, Storbritannien.

FRANKRIKE

Tumulus, vars kallmurade kammare i enstaka fall kan sakna gång och öppning så att den är helt försluten i en mycket stor hög.

"Tumulus de Mané-er'Hroek", Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

Tumulus, med ett flertal kamrar vars gång börjar vid rösets ena långsida. På utsidan finns ett flertal avsatser eller osymmetriska trappsteg. En av de äldsta megalitgravarna i Europa.

"Barnenez", Finistère, norra Bretagne, Frankrike.

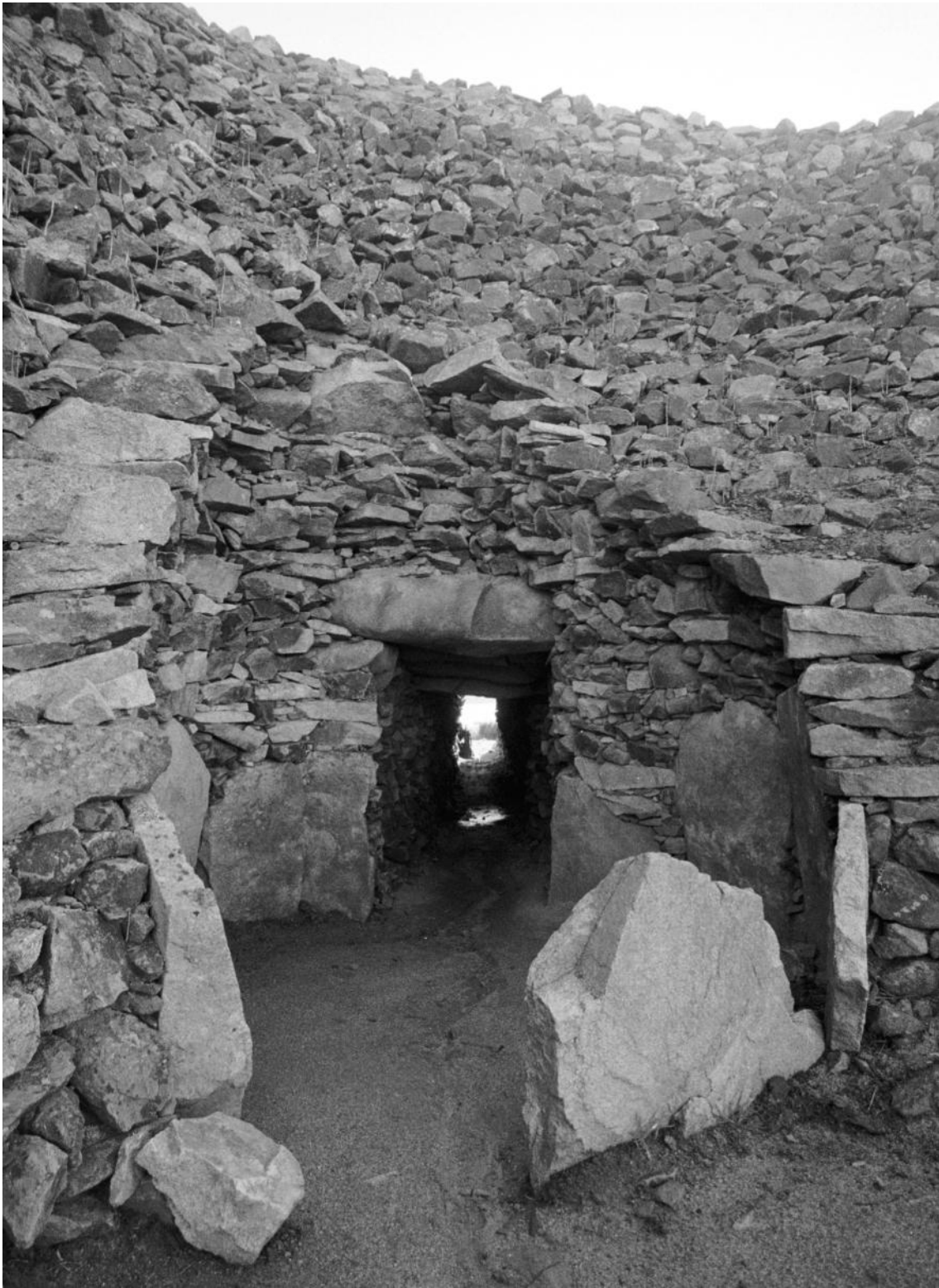

Tumulus, det i modern tid delvis raserade röset har blottlagt flera kamrar, där somliga har resta väggstenar medan andra har kallmur ända nerifrån marken och upp till taket, samt med antingen plana stentak eller kallmurad kupol.

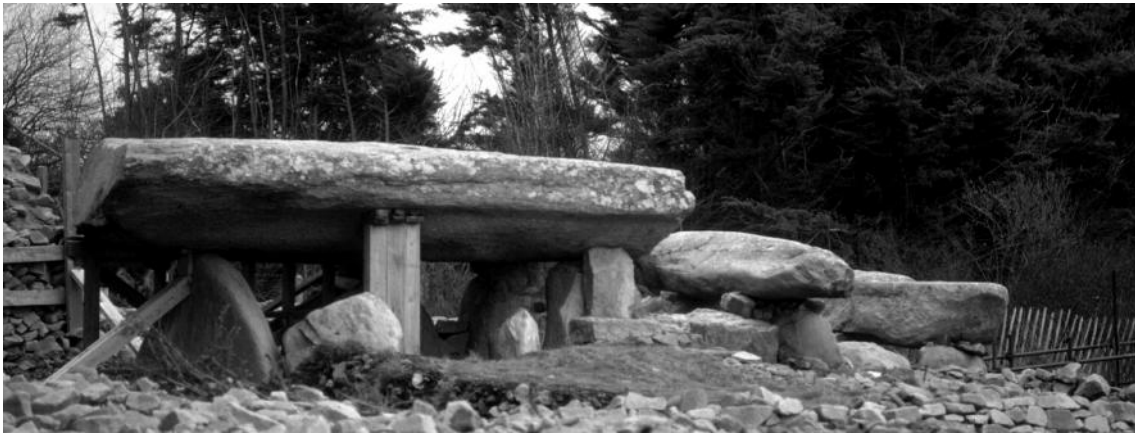
"Barnenez", Finistère, norra Bretagne, Frankrike.

Tumulus, det i modern tid delvis raserade röset har blottlagt flera kamrar, där somliga har kallmur ända nerifrån marken och upp till taket, samt med kallmurad kupol.
"Barnenez", Finistère, norra Bretagne, Frankrike.

Tumulus, det i modern tid delvis raserade röset har blottlagt flera kamrar, där somliga har markfasta väggstenar samt med en kallmurad kupol.
"Barnenez", Finistère, norra Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, vars stora takblock är en del av en sönderbruten Menhir som varit upp mot 20 meter hög. Inne i kammren finns en väggsten och en taksten med ristningar. Tidigare var kammaren till hälften synlig ovanför det omgivande röset, men efter den felaktiga rekonstruktionen har den täckts helt och hållet med sten, vilket inte överensstämmer med fakta om platsens ursprungliga utseende. *"Dolmen de la Tables des Marchands", Locmariaquer i Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.*

Passage Tomb, och en ristning med oklar matematisk innebörd. *"Dolmen de la Tables des Marchands", Locmariaquer i Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.*

Passage Tomb, ristning i taket, föreställande en skaftad yxa.

"Dolmen de la Tables des Marchands", Locmariaquer i Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

Tumulus, som i detta fall består av ett flackt långröse med svaga avsatser eller trappsteg, samt med en liten sluten kammare med väl synligt takblock placerad ganska nära den norra kortsidan. Strax söder om den andra kortsidan stod en **Menhir** (nedan) om närmare 20 meters höjd, vilken numera ligger intill, men sönderbruten i fyra delar.

"Tumulus Er Vingle", Locmariaquer i Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

Menhir, den allra högsta som är känd. Den var knappt 20 meter lång med en vikt på c:a 300 ton. Den är numera sönderbruten i fyra delar, vilket förmodligen skedde redan under forntiden. *"Er Grah"/"Le Grand Menhir Brisé", Locmariaquer i Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.*

Tumulus, med extremt många ristade väggstenar i den långa gången samt i den lilla kammaren som både har ett flackt stentak och ett stengolv.

"Tumulus de Gavrinis", L'île de Gavrinis, Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

Tumulus, med extremt många ristade väggstenar i den långa gången samt i den lilla kammarne som både har ett flackt stentak och ett stengolv.

"Tumulus de Gavrinis", L'île de Gavrinis, Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

Tumulus, exempel på en av de många ristade väggstenar i den långa gången.
"Tumulus de Gavrinis", L'île de Gavrinis, Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, äldre kvadratisk kammare med kort gång, med abstrakta ristningar på ett flertal väggstenar i kammaren.
"Mané Kerioned" (1 av 3 megalitgravar), Carnac-Ville i Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

Tumulus, med trappsteg längs rösets långsidor och en kammare vid ena kortsidan, men med ingång på långsidan.

Bougon, Deux-Sèvres i Poitou-Charentes vid Loiredalen, Frankrike.

Tumulus, med två olika par av tvillingar i röset, varav kamrarna hos en av tvillingarna har varsin gång till rösets långsida.

Bougon, Deux-Sèvres i Poitou-Charentes vid Loiredalen, Frankrike.

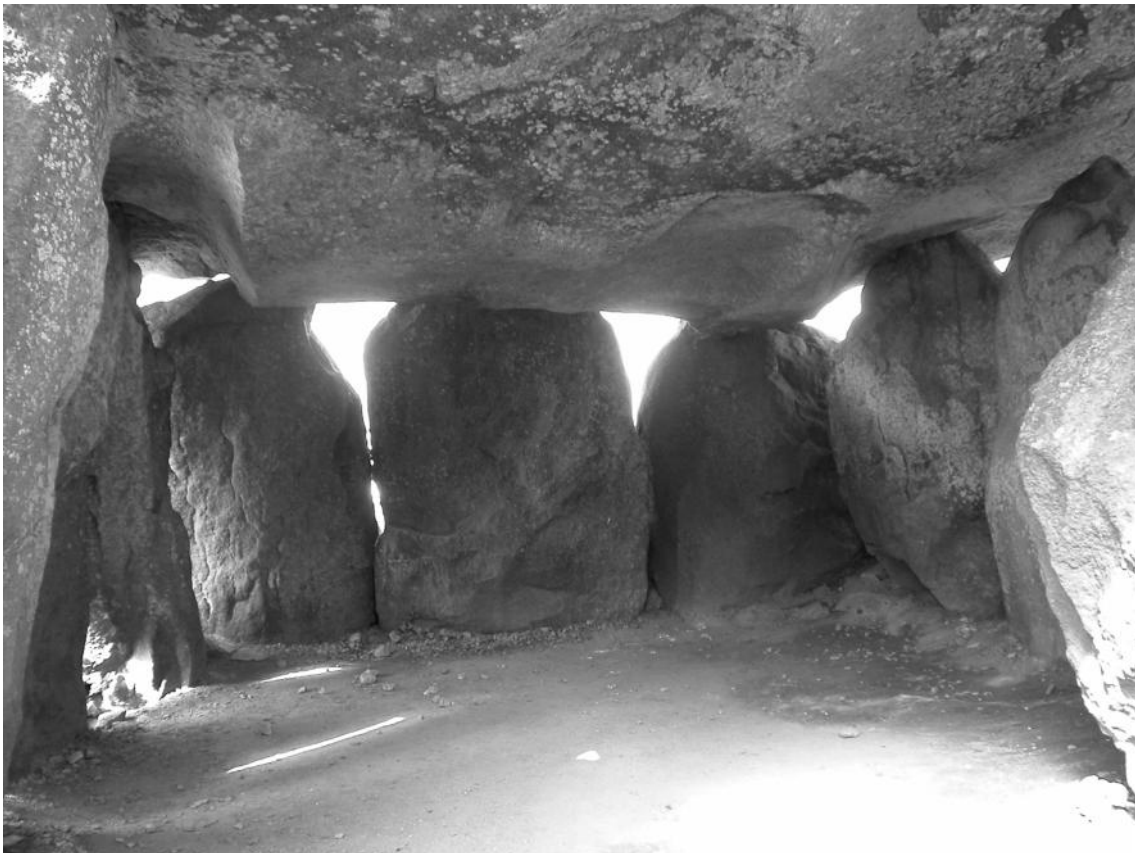
Tumulus, med två olika par av tvillingar i röset, varav kamrarna hos en av tvillingarna saknar gång.
Bougon, Deux-Sèvres i Poitou-Charentes vid Loiredalen, Frankrike.

Tumulus, med runt röse som har trappsteg på utsidan och där en lång gång leder till en rektangulär kammare med ovanligt stora väggstenar och takstenar.
Bougon, Deux-Sèvres i Poitou-Charentes vid Loiredalen, Frankrike.

Passage Tomb, tvilling i ett gemensamt röse som har antydning till trappsteg på utsidan.
Dissignac, Loire-Atlantique i Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, med kammare vars tak tycks ha blivit formgiven på insidan för att passa ihop med väggstenarna.

"Dolmen de Crucuno", Plouharnel, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, med ett takblock vars vikt är minst 30 ton, vilken numera är sönderbruten. Inne i kammren består golvet av ett stort stenblock. Personen på bilden är c:a 180 cm.
"Dolmen du Mané Lud", Locmariaquer, Morbihan i södra Bretagne, Frankrike.

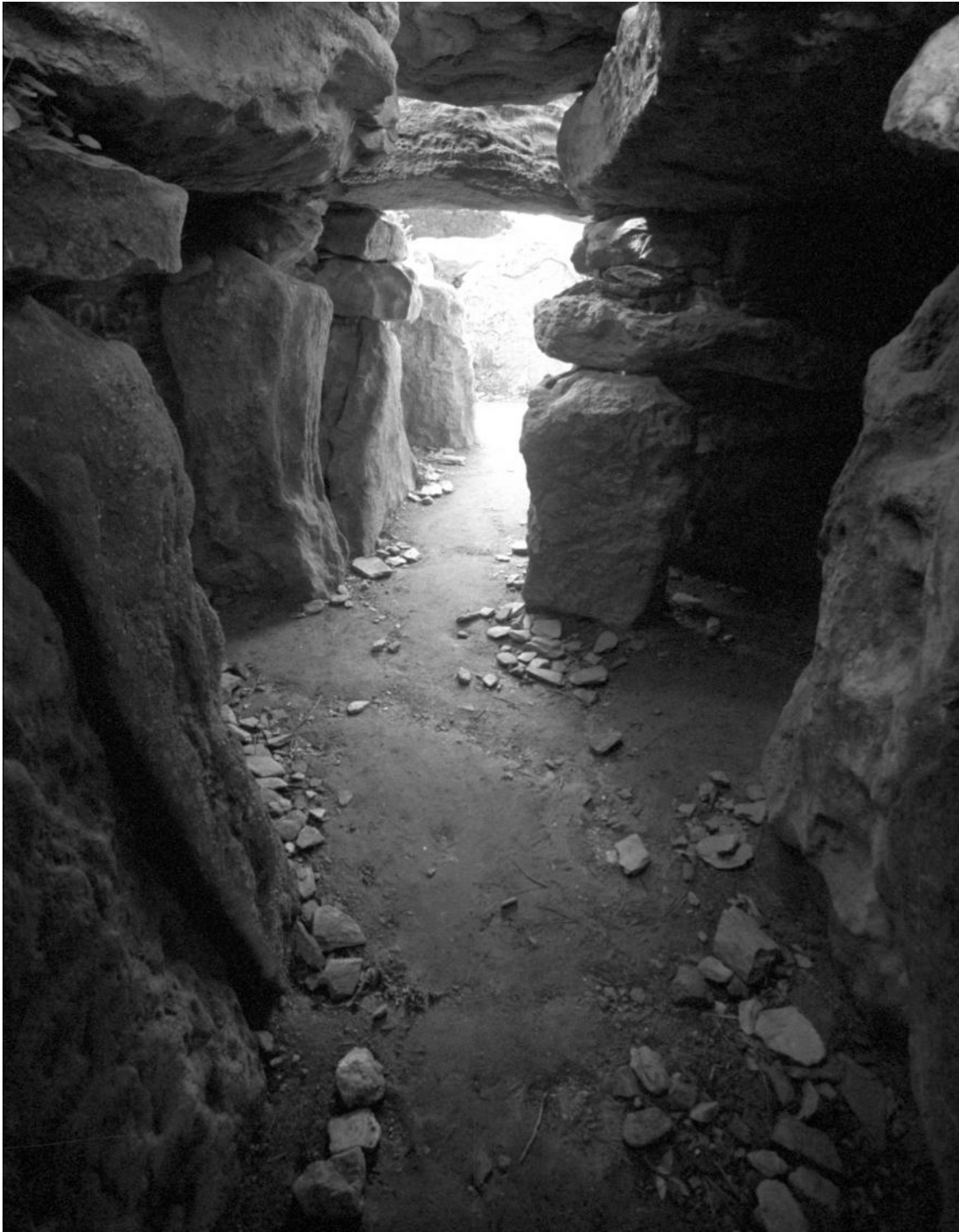
Passage Tomb, som har kammare med sidokamrar, vars rektangulära röse med trappsteg bara sträcker sig till knappt hälften av kammarens utsida.

"La Joselière", Pornic, Loire-Atlantique vid Loiredalen, Frankrike.

Tumulus, med två parallella kammare med flera bikammare, i ett trappstegsformat röse.

"Les Mousseaux Passage Tombs", Pornic, Loire-Atlantique vid Loiredalen, Frankrike.

Tumulus, med två parallella kammare med flera bikammare, i ett trappstegsformat röse.
"Les Mousseaux Passage Tombs", Pornic, Loire-Atlantique vid Loiredalen, Frankrike.

Passage Tomb, med flera sidokamrar intill en korridor i enlighet med en vanlig engelsk stil.
Mané Keriavel, Plouharnel, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, med sidokamrar intill en korridor, av en typ som är vanlig i södra England.
Finistère, sydvästra Bretagne, Frankrike.

Dolmen, med en falsk dörr och en kammarform som står nära typen Portal Tomb på Irland.
Kerveresse, Locmariaquer, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

Gallerie Grave, intill den västra änden på en av de största Alignements i Carnac.
”Kermario Passage Grave”, Carnac-Ville, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, med märken efter påbörjad men ej avslutad klyvning av ett stenblock i kammaren.
"Dolmen de Mané Rethual", Locmariaquer, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, med märken efter påbörjad men ej avslutad klyvning av ett stenblock i ett takblock.
"Dolmen Rondossec", Plouharnel, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

Passage Tomb, med sten med svag urgröpning intill megalitgraven.
"Prédaire Dolmen", Pornic, Loire-Atlantique vid Loiredalen, Frankrike.

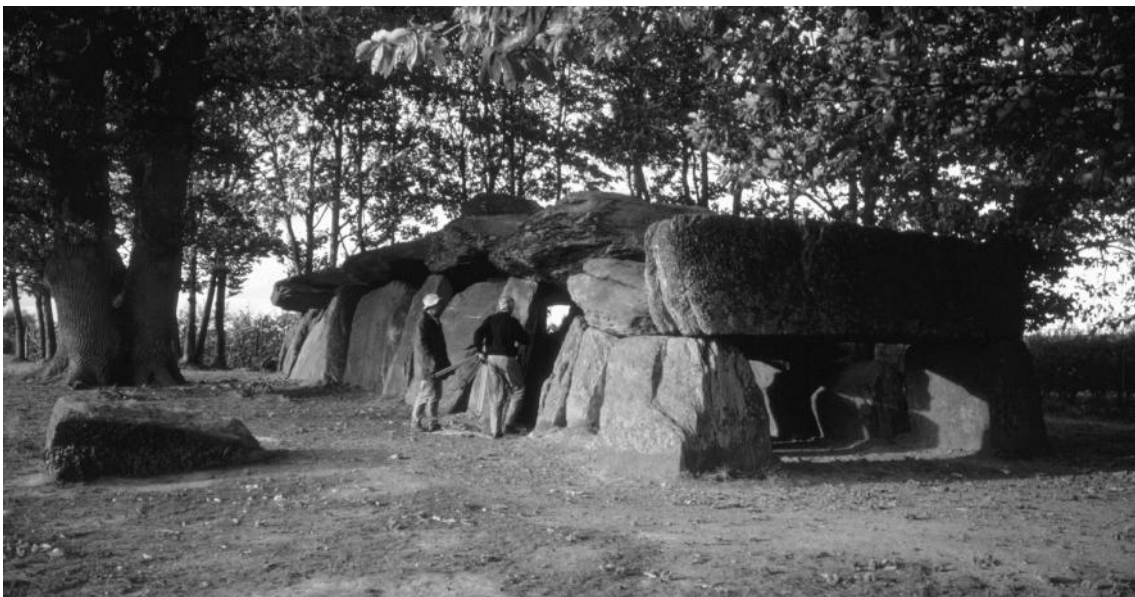
Siodospår i form av en rektangulär stenkrets, som har form, storlek och proportion som de centraleuropeiska långhusen.
"Manio III Quadrilateral", Carnac-Ville, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

Galerie Grave, med rest sten utanför ingången samt med ett flertal ristningar.
"Dolmen des Pierres Plates", Locmariaquer, Morbihan, södra Bretagne, Frankrike.

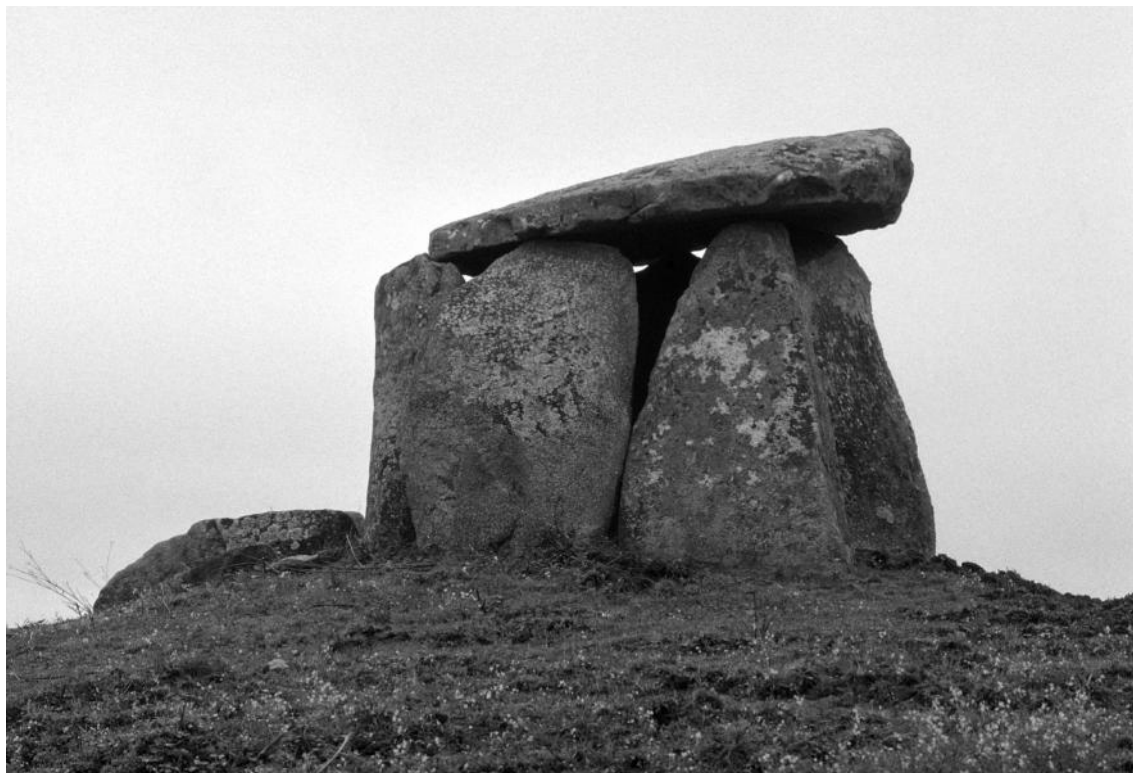

Galerie Grave av Allevin-typ, vars storlek generellt sett är mycket stora.
Loiredalen, Frankrike.

Galerie Grave av Allevin-typ, vars storlek är mycket stor i jämförelse med många andra megalitgravars kammare.
"La Roche aux Fées", d'Essé i L'Ille-et-Vilaine, östra Bretagne, Frankrike.

PORTUGAL

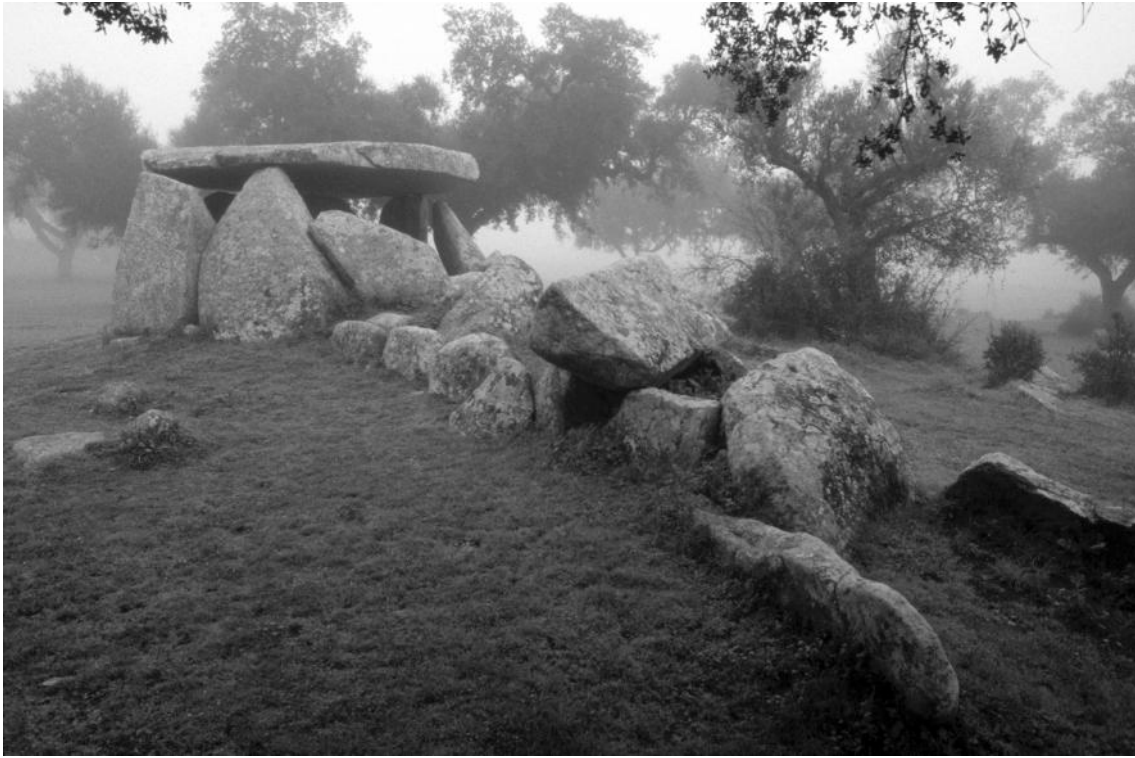
Anta, en sju-stenars-kammare med sluttande takblock och låg gång samt svagt synlig hög.
"Anta do Barrocal", Évora, Alentejo, Portugal.

Anta, med sluttande takblock och låg gång samt svagt synlig hög.
"Anta da Barossa", Ancora, Viana do Castelo, Portugal.

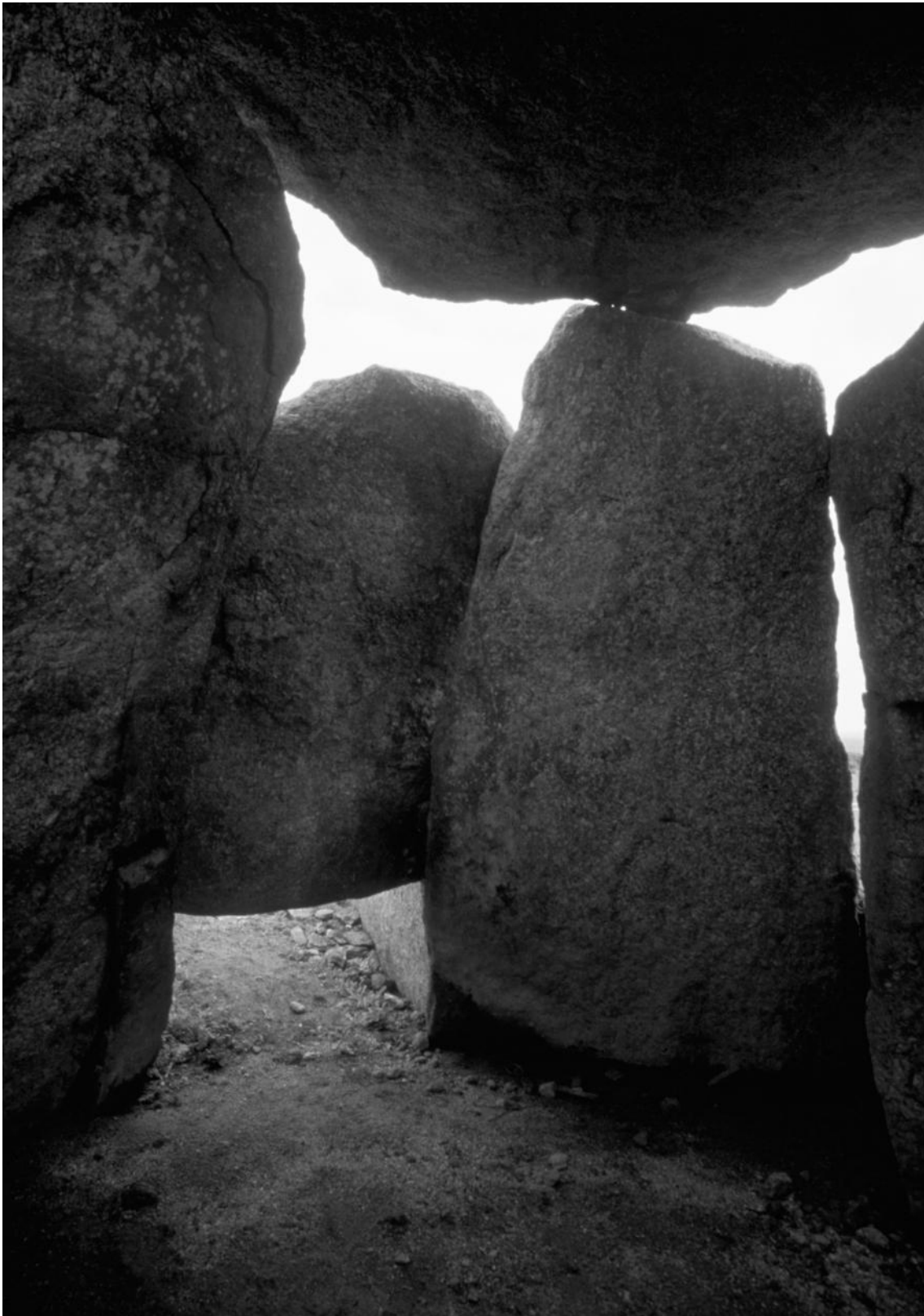
Anta, med sluttande takblock och låg gång samt svagt synlig hög.
"Anta da Barossa", Ancora, Viana do Castelo, Portugal.

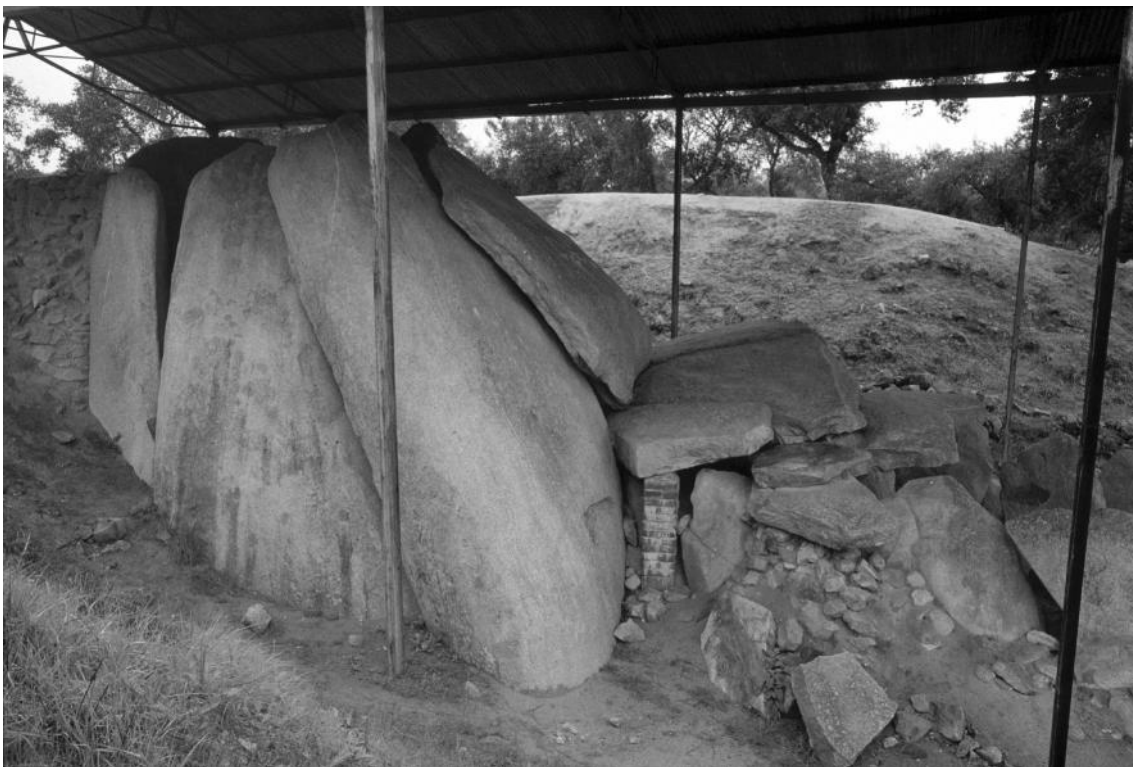
Anta, en sju-stenars-kammare med sluttande takblock och låg gång samt svagt synlig hög.
"Anta do Paco das Vinhas", Évora, Alentejo, Portugal.

Anta, en sju-stenars-kammare med låg gång samt hög som är ungefär 1/3 av kammarens höjd.
"Anta da Aldeia da Mata", Crato, Alentejo, Portugal.

Anta, en sju-stenars-kammare med låg gång. Kammaren är omkring 5 meter på insidan, från golv till tak. Den väggsten som inte är markfast, står på den närmaste delen av gången.
"Anta da Aldeia da Mata", Crato, Alentejo, Portugal.

Anta, en sju-stenars-kammare med sluttande takblock och låg gång, mestadels innesluten i en stor hög, som dock i hög grad är sekundär.
"Anta Grande do Zambujeiro", Évora, Alentejo, Portugal.

Anta, väggstenarna är ungefär 5,5 meter höga räknat från markytan och den omgivande högen visar tydliga spår efter en successiv påbyggnad från tidsperioder långt senare.
"Anta Grande do Zambujeiro", Évora, Alentejo, Portugal.

Anta, en sju-stenars-kammare med låg gång samt omgivande hög som är drygt hälften så hög som kammaren.

"Anta da Comenda da Igreja", Évora, Alentejo, Portugal.

Tholos, med runt röse och sannolika ansatser till trappsteg. En lång gång leder in till den kallmurade kammaren. Gången har rester efter en eller två dörrstenar, infällda på vardera sidan i väggen.

"Tholos de Alcalar", Algarve, Portugal.

Tholos, med några anslutande sidokamrar från den runda kallmurade kammaren.
"Tholos de Alcalar", Algarve, Portugal.

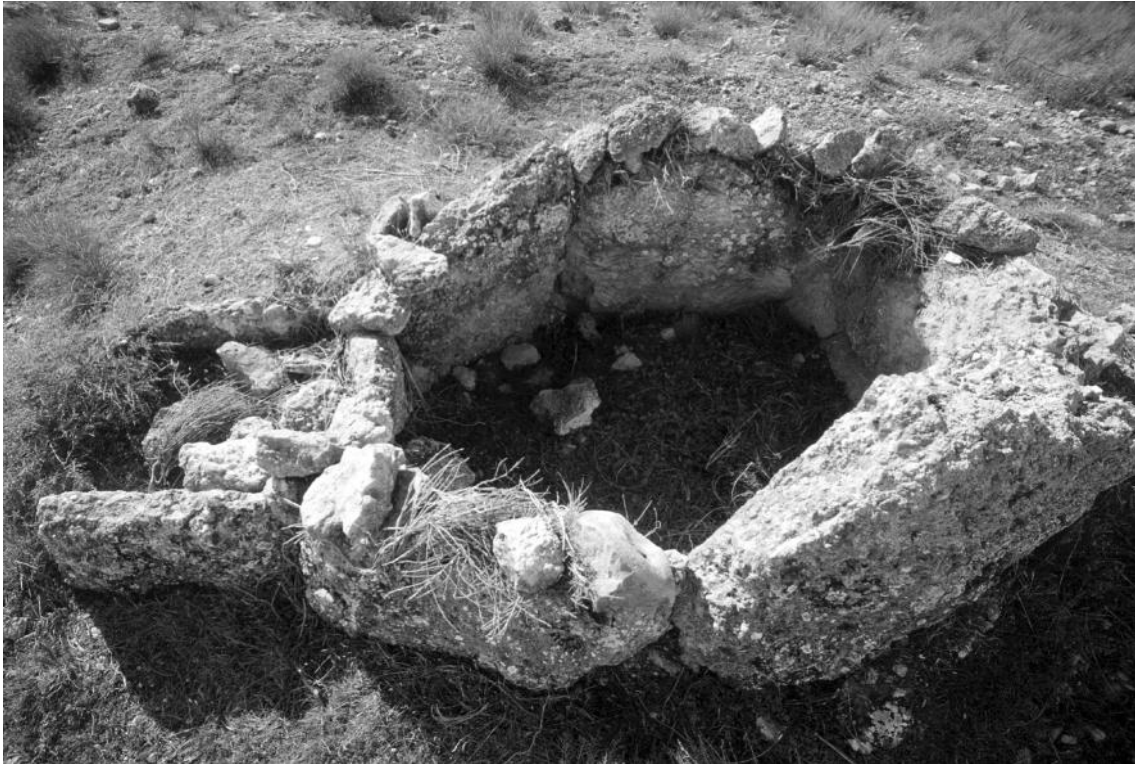
SPANIEN

Dolmen, en polygonal femsidig kammare, utan gång.
Gorafe i Granada , Andalusien, sydöstra Spanien.

Dolmen, med fyrsidig kammare och med gång.
Gorafe i Granada , Andalusien, sydöstra Spanien.

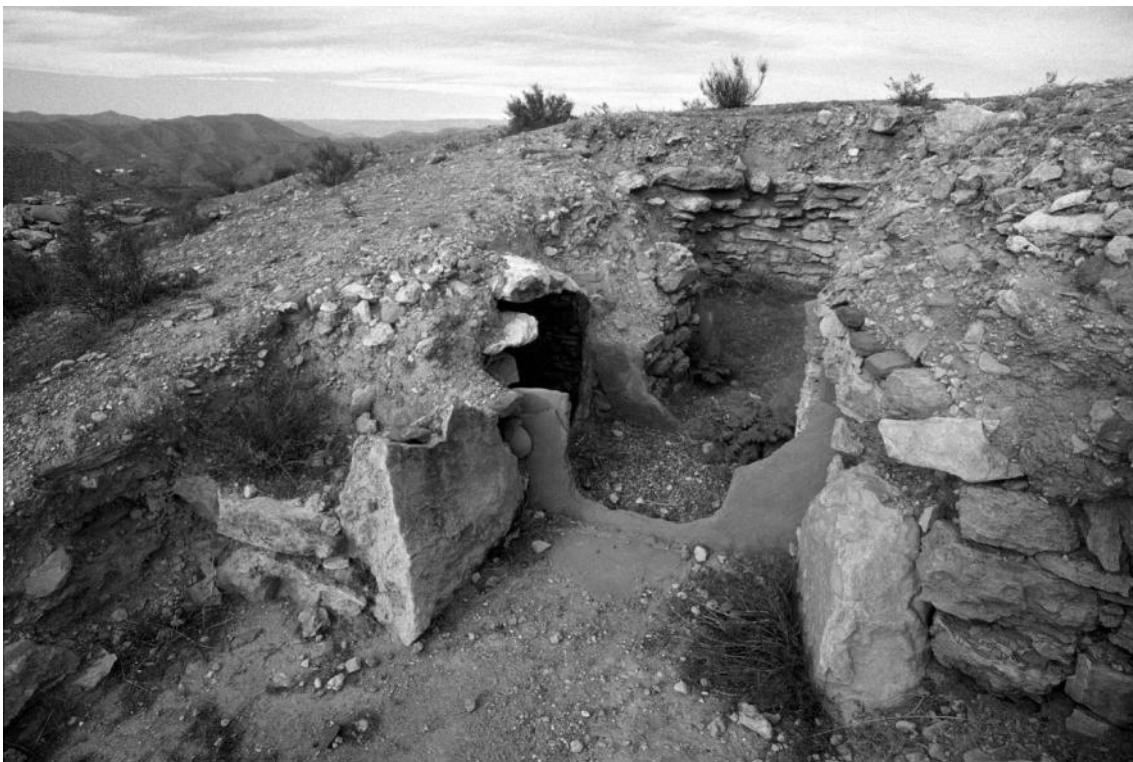
Dolmen, med polygonal eller femsidig kammare, med kort gång.
Gorafe i Granada , Andalusien, sydöstra Spanien.

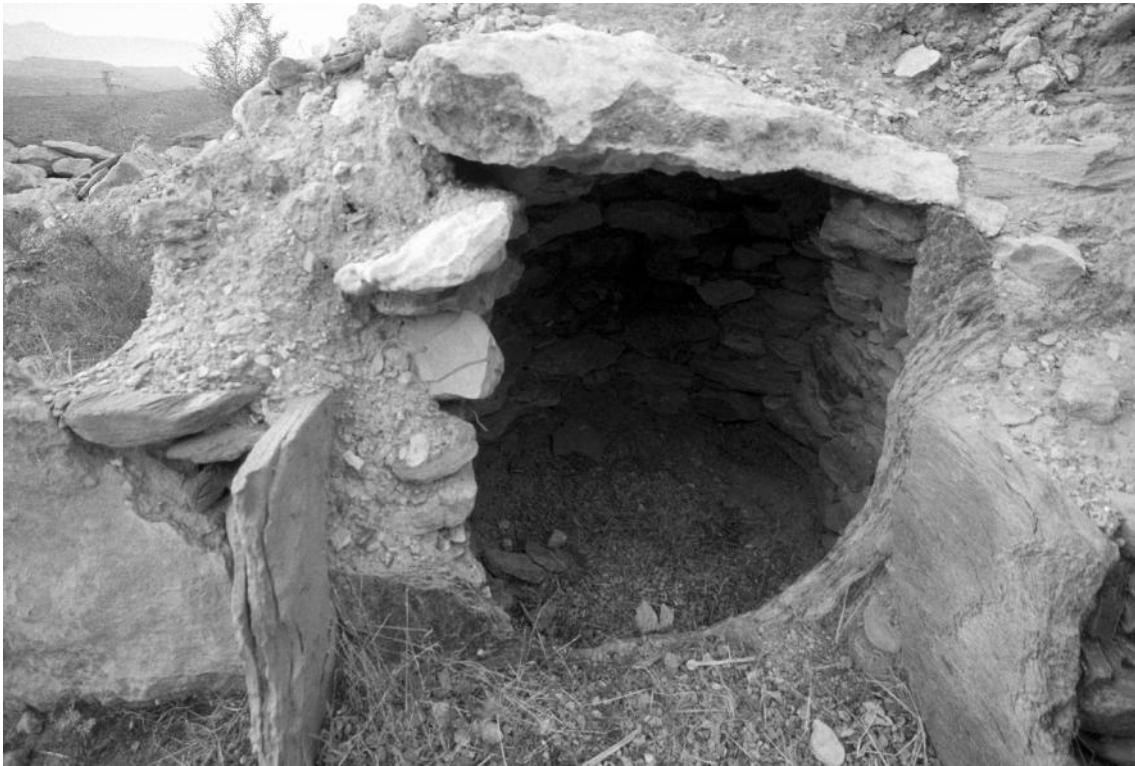
Dolmen, med polygonal eller femsidig kammare, utan gång men med tvärställda stenar vid kammaröppningen. *Gorafe i Granada , Andalusien, sydöstra Spanien.*

Tholos, med kallmurad rundad kammare och en relativt kort gång.
Los Millares i Almeria, Andalusien, södra Spanien.

Tholos, med kallmurad rundad kammare och en gång, där det är en sidokammare i gången vilken har en rundad ingång.
Los Millares, Almeria, Andalusien, södra Spanien.

Tholos, med kallmurad rundad kammare och en gång, där det är en sidokammare i gången vilken har en rundad ingång.

Los Millares, Almeria, Andalusien, södra Spanien.

Dolmen, vars kammare, med sluttande takblock och falsk dörr, har tydliga likheter med främst Portal Tombs på Irland men också dösar i Skandinavien.

"Dolmen de Sorginetxe", Salvatierra, Pais Vasco, norra Spanien.

Sidospår i form av ett säreget format stenblock, en sten som har svagt urholkad ovansida, i närheten av några megalitgravar.

"Alto de La Huesera Dolmen", Laguardia, Pais Vasco, norra Spanien.

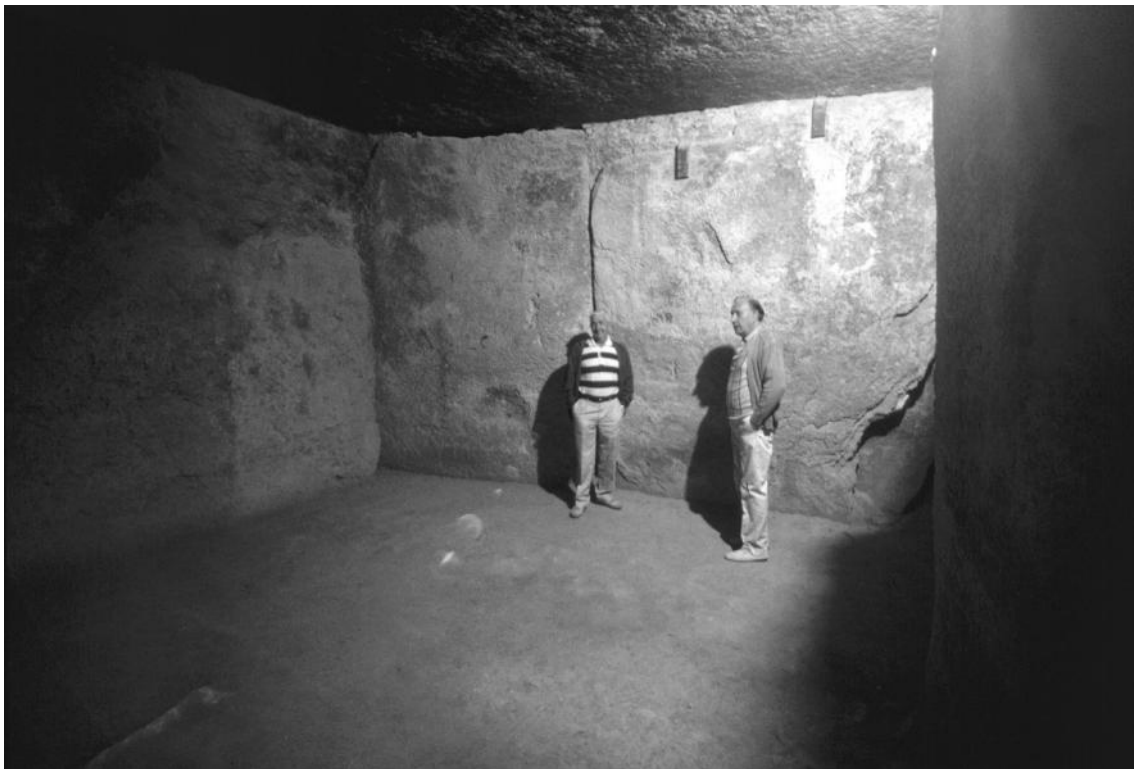
Tholos, av en relativt sen variant som tillhörde de efterföljande typerna som ersatte de egentliga megalitgravarna, med ovanligt lång gång som leder in i en enorm hög där en liten kammare finns.

"Cueva del Romeral", Antequera i Andalusien, södra Spanien.

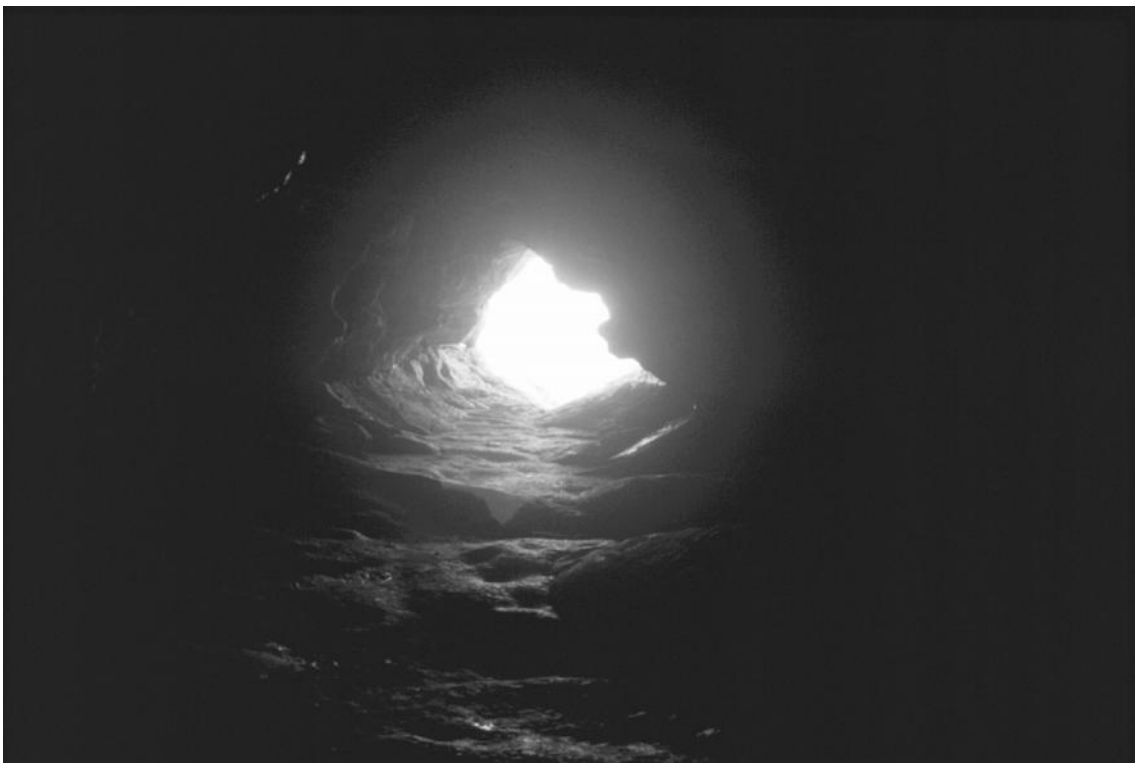
Wedge Tomb eller **Dolmen**, med en kilformad kammare, tillhör en av de efterföljande typerna till de egentliga megalitgravarna, med kort gång som leder in i en enormt stor kammare där flera av väggstenarna respektive takstenarna är så stora att de i vikt räknat har europeiskt rekord för forntida konstruktioner.

"Cueva de Menga", Antequera, Andalusien, södra Spanien.

Wedge Tomb eller **Dolmen**, tillhör en av de efterföljande typerna till de egentliga megalitgravarna, med en enormt stor kammare där flera av väggstenarna respektive takstenarna i vikt räknat har europeiskt rekord för forntida konstruktioner. Det största takblocket väger c:a 200 ton.
"Cueva de Menga", Antequera, Andalusien, södra Spanien.

MALTA

Naturlig grotta, vilka användes i Medelhavsområdet från Grekland till Spanien för särskilda ritualer, påminnande om det som senare förekom vid megalitgravarna.
"Ghar Dalam", Malta.

Megalitiskt Tempel, med många och tydliga konstruktionsmässiga likheter med de europeiska megalitgravarna. Det största enskilda stenblocket är placerad i en yttervägg och väger omkring 25 ton.
"Hagar Qim", Malta.

Megalitiskt Tempel, fristående altare i ett av de många rummen, med motiv från en bikupa på det mesta av ytan.
"Hagar Qim", Malta.

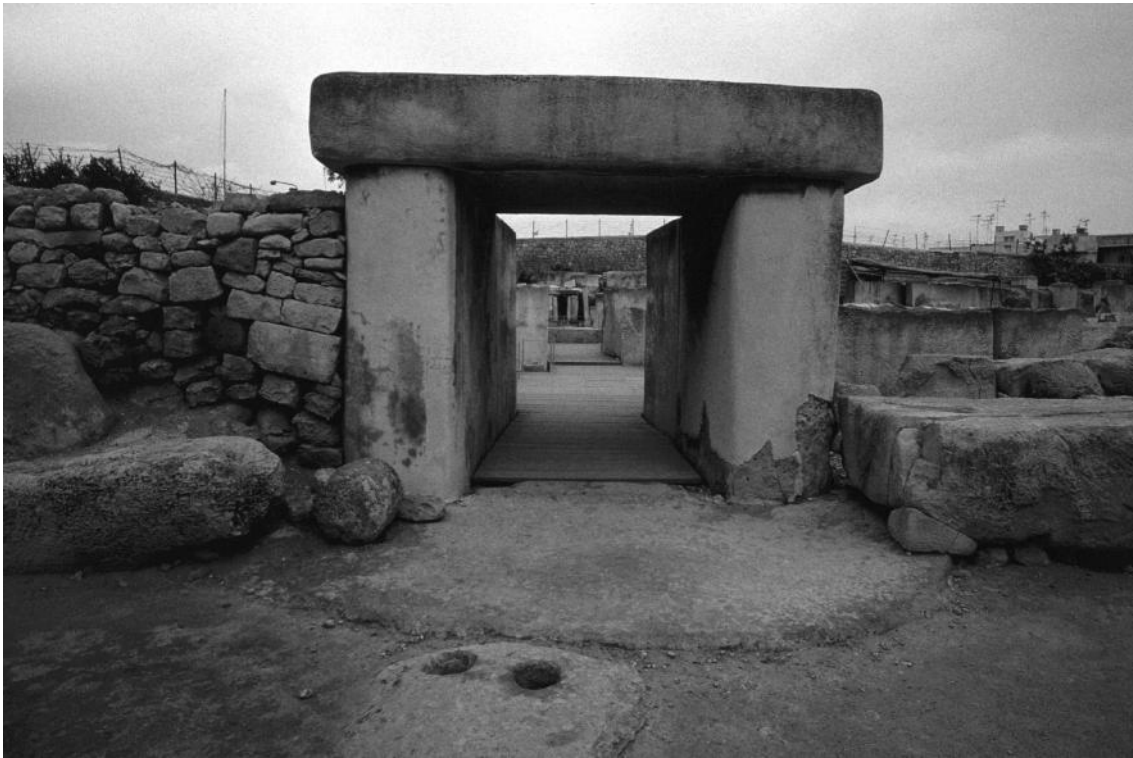
Megalitiskt Tempel, med en säregen och oförklarlig konstruktion strax innanför ingången.
"Hagar Qim", Malta.

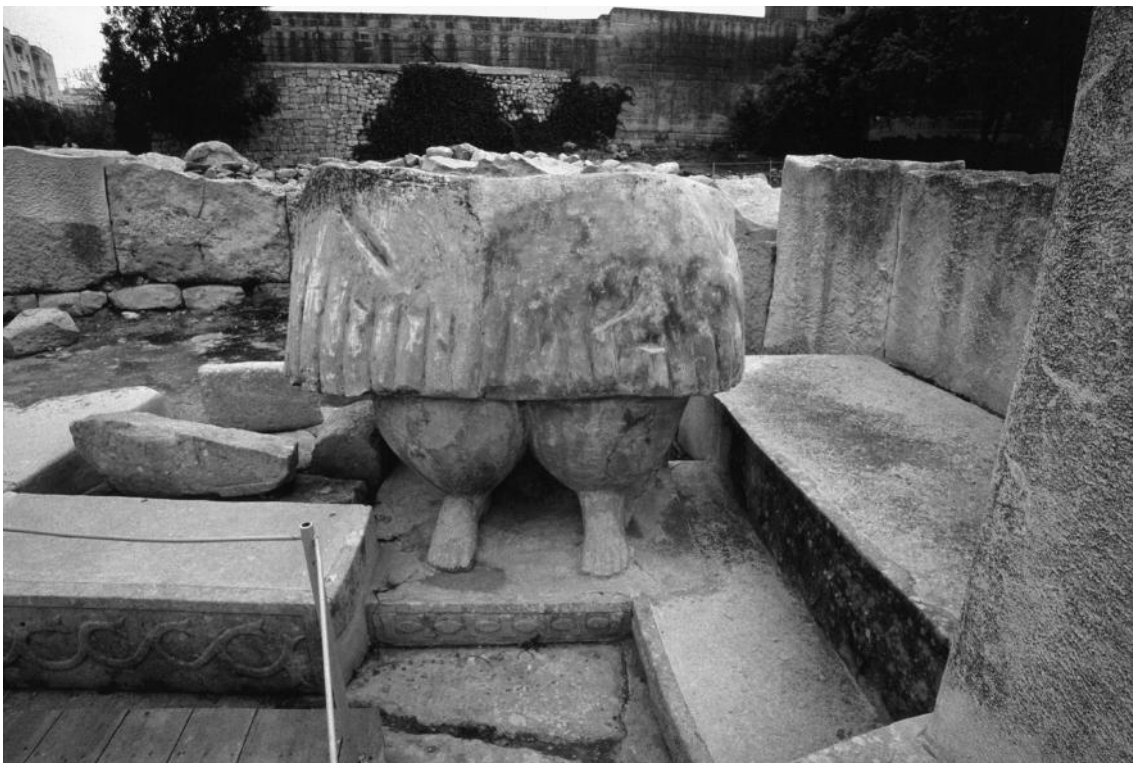
Megalitiskt Tempel, där ytterstenarna som har flatsidan vänd utåt ofta har vikter runt 15-20 ton.
"Ggantija", Gozo, Malta.

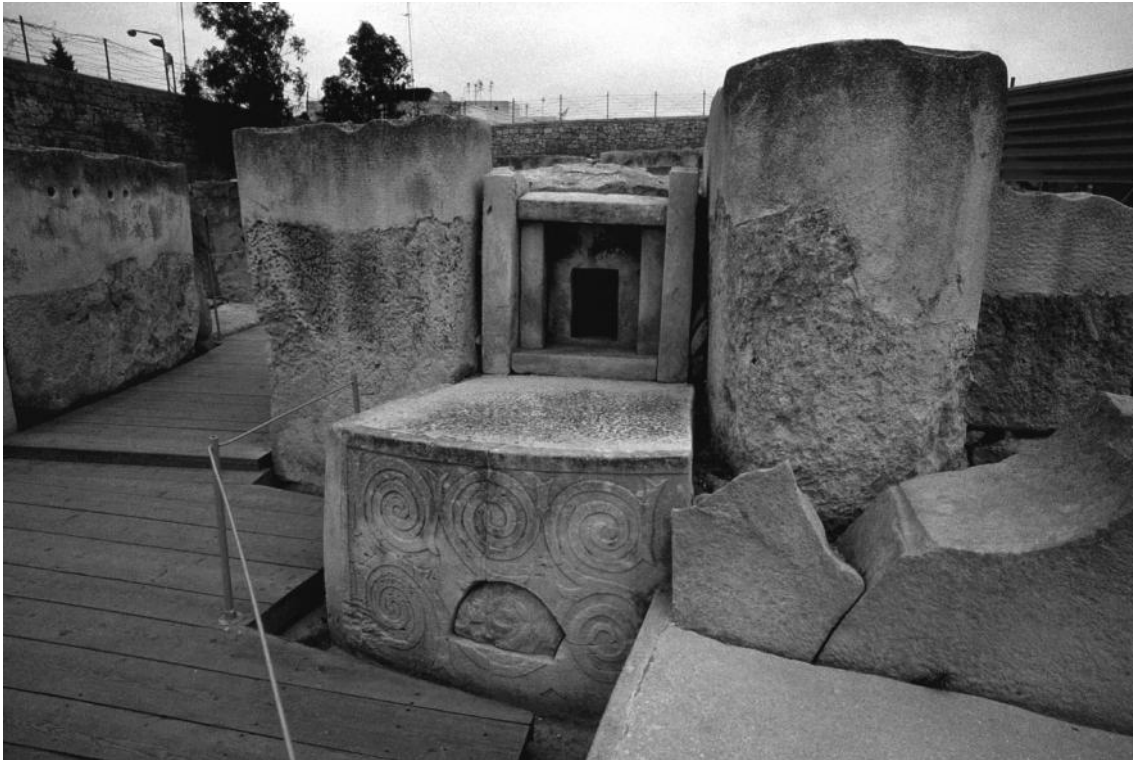
Megalitiskt Tempel, med bänk eller hylla som har tolkats som altare, av ett slag som påminner om en snarlik konstruktion vid Skara Brae, Orkneyöarna.
"Ggantija", Gozo, Malta.

Megalitiskt Tempel, där de ofta mycket stora ingångarna kan ha många och svårtolkade V-borrade hål i marken strax utanför eller i någon eller några av sidväggarna till entrén.
"Tarxien", Valetta, Malta.

Megalitiskt Tempel, som i ett enskilt fall kan uppvisa nederdelen på en staty av en människa, sannolikt en kvinna, som är placerad på den högra sidan för personer som kommer in i templet.
"Tarxien", Valetta, Malta.

Megalitiskt Tempel, med ett altare mot en av väggarna inne i ett rum samt med en bakgrund som tycks avbilda ett tempel.
"Tarxien", Valetta, Malta.

Megalitiskt Tempel, med en inredning som kan bestå av stora kärl, uthugget ur ett och samma stenblock.
"Tarxien", Valetta, Malta.

Fornida modell av **Megalitiskt Tempel**, rekonstruktion av en samtida modell av ett tempel utifrån bevarade lerfragment, men ingången förefaller vara alldeles för liten i proportion till resten. Tillika med ristade avbilder av dylika tempel, har de alltid plana tak.
Malta.

Föremål från **Hypogeum**, en kvinna avbildad när hon ligger och sover, tillverkad av keramik.
"Hal Saflieni", Malta.

Föremål från **Megalitiskt Tempel** ("**Hagar Qim**"), en sittande kvinna avbildad utan huvud men med en anordning för att kunna fästa ett huvud, tillverkad av sten. "*Hagar Qim*", Malta.

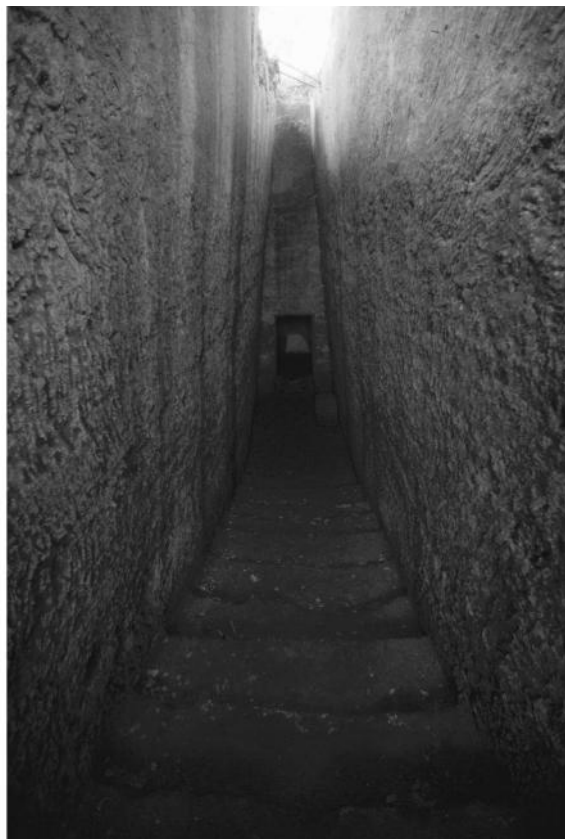
Föremål från **Megalitiskt Tempel**, lösa huvuden, som dock är för stora för den modell av en kvinna som saknar huvud, tillverkade av sten. Malta.

Dolmen, tillhörande den efterkommande perioden när megalitgravarna i Europa i princip hade upphört att vara i bruk.

Wied Filep, Malta.

GREKLAND

Rock-Cut Tomb, av en typ som utvecklades samtidigt med megalitgravarna i Europa men som fortsatte att vara i bruk medan man lät tillverka ny under ytterligare några tusen år.
Armeni, Kreta. (Foto: Göran Henriksson)

Tholos, med lång gång och ovanligt stor ingång som försetts med triangulär ingång ovan till.
"Tomb of Clytemnestra", Mykene, Grekland.

Tholos, den kupolformade och extremt välbyggda kammaren, har en liten bikammare där stenblocken i väggar och tak knappt är bearbetade alls, i stor kontrast till resten.
"Atreus skattkammare", Mykene, Grekland.

EGYPTEN

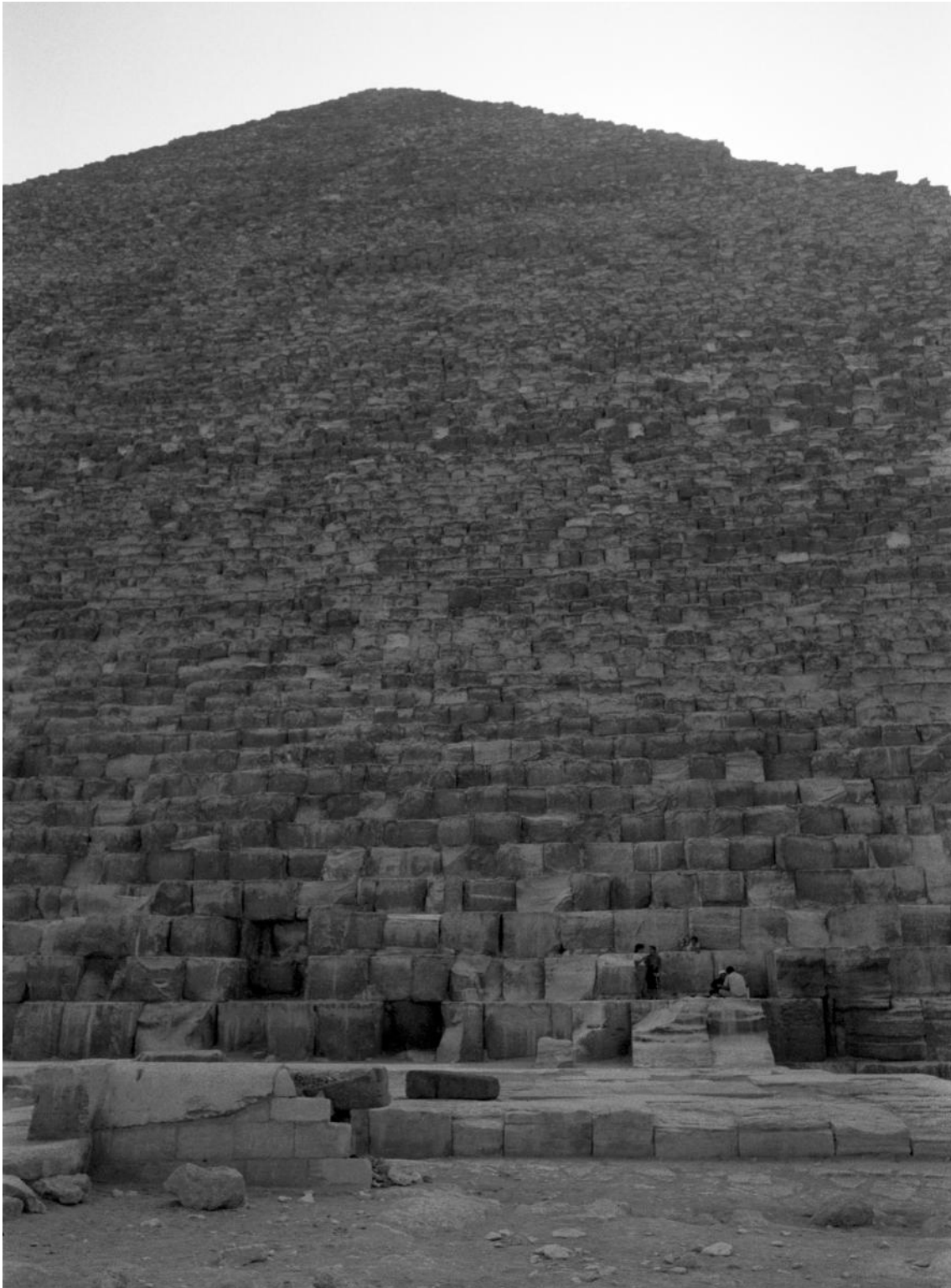
Pyramid, där den äldsta har formen av trappsteg på utsidan.
"Djosers trappstegspyramid", Saqqara, Egypten. (Foto: Lennart Fagerblom)

Pyramid, den största av pyramiderna.
"Cheops (Khufu) pyramid", Giza, Egypten. (Foto: Lennart Fagerblom)

Pyramid, med stenblock i ytan som ännu inte är färdiggjorda.
"Mykerinos (Menkaures) pyramid", Giza, Egypten. (Foto: Lennart Fagerblom)

Pyramid, den näst största pyramiden.
"Chefrens (Khafre) pyramid", Giza, Egypten. (Foto: Lennart Fagerblom)